

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผา
ด้านเกี่ยวจังหวัดนครราชสีมา

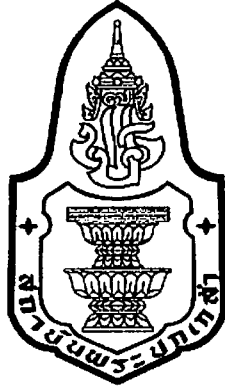
โดย

นายชาญศักดิ์ เร็มรักษ์

รายงานวิชาการส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง
การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 6
สถาบันพระปกเกล้า

พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน
จังหวัดนครราชสีมา

โดย

นายชาญศักดิ์ เร็มรัมย์

รายงานวิชาการส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง
การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 6
สถาบันพระปกเกล้า

พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

รายงานวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผา
ด้านเขยีนจังหวัดนครราชสีมา

โดย นายชาญศักดิ์ เริมรัมย์

เลขประจำตัว 3013

เป็นส่วนเพิ่มเติมจากรายงานวิชาการกลุ่ม เรื่อง ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบพำนัก
ระยะยาว (Long Stay) ต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ศาสตราจารย์ ประยูร จินดาประดิษฐ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
(นางพงษ์ทอง ตั้งชูพงศ์)

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้รายงานเอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับ
นักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 6

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันท์)

ประธานคณะกรรมการ

หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง

บทคัดย่อ

เอกสารวิชาการเรื่อง	การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาตำบลแกวียนจังหวัดนครราชสีมา
ผู้จัดทำ	นายชาญศักดิ์ เจริญรักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ประยูร จินดาประดิษฐ์ อาจารย์พงษ์ทอง ตั้งชูพงศ์
หลักสูตร	การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 6
ปีการศึกษา	2550

จากการรวบรวมข้อมูลรวมถึงการออกแบบสอบถามประชาชนในท้องถิ่นเพื่อวิเคราะห์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาตำบลแกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา นั้น ได้ผลลัพธ์ที่มีนัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ความเข้าใจถึงศักยภาพพื้นที่แหล่งเครื่องปั้นดินเผาตำบลแกวียนว่า เครื่องปั้นดินเผาตำบลแกวียนมีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นสัญลักษณ์ มั่นวาน เมื่อเคาะจะมีเสียงดังกังวานเท่านั้น แต่รวมถึงความเป็นหมู่บ้านหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาของจังหวัดนครราชสีมา เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดินเผาประดับตกแต่ง จัดสวน มีชื่อเสียงในระดับประเทศ ต่างประเทศ เนื่องจากทางสำนักงานการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1 นครราชสีมาบรรจุเป็นหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาโอท็อปต้นแบบจากกรมการพัฒนาชุมชน 1 ใน 4 ของประเทศ อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในส่วนของตัวสินค้า รูปแบบผลิตภัณฑ์ การอำนวยความสะดวกให้เป็นงานศิลปจากภูมิปัญญาสู่สากลร่วมส่งเสริมสินค้าไทยไปต่างประเทศที่สำคัญ เรื่องการตลาด และการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบเผยแพร่ผ่านสื่อสู่สาธารณชนยังให้เสนอรูปแบบการเป็นแหล่งท่องเที่ยวครบวงจรดึงดูดภาคเอกชนเข้ามารองรับและที่สำคัญเรื่องสิ่งแวดล้อมเสนอไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำมาเผาเพราะเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมและให้มีการบูรณาการกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งหมดในรูปองค์รวมทั้งหมด จังหวัดควรสนับสนุนให้เป็นหมู่บ้านนำร่องในการดำเนินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ครบวงจรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดสรรงบประมาณให้หมู่บ้านโอท็อปต้นแบบดำเนินการยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศรู้จักผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาตำบลแกวียนเพิ่มเป้าการส่งออกในตลาดโลกเป็นต้นแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินการต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิชาการส่วนบุคคลหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะ สำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 6 สถาบันพระปกเกล้าเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้าน เครื่องปั้นดินเผาบ้านเวียงนงจังหวัดนครราชสีมา ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยมีเนื้อหาสาระ ตลอดจนรูปแบบตามข้อกำหนดของสถาบันไม่ได้เลย หากไม่ได้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตร ศาสตราจารย์ประยูร จินดาประคิษฐ์, อาจารย์พงษ์ทอง ตั้งชูพงศ์ ที่ช่วยกำกับ ปรับปรุง แก้ไข และเอาใจใส่ดูแลการจัดทำเอกสาร วิชาการส่วนบุคคลของนักศึกษาซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ท่านอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นายปราโมช รัฐวิจิตร) รักษาการอธิบดี กรมประชาสัมพันธ์ (นายเผด็จ ขำโพธิ์) ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 (นายธีรพงษ์ โสดาศรี) นายชรินทร์ เปลี่ยนกระโทก นายกเทศมนตรีตำบลบ้านเวียงนง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ สนับสนุนรายละเอียดแนวความคิดที่เป็นประโยชน์ทั้งด้านข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ตลอดจน กรอบแนวความคิดด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวพร้อมเอกสารอ้างอิง ต่าง ๆ จนทำให้เอกสารวิชาการส่วนบุคคลเล่มนี้สมบูรณ์ด้านเนื้อหา องค์ความรู้ และขอบเขต ทีมงานเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมาที่ช่วยพิมพ์ พิสูจน์อักษรและจัดรูปเล่ม

ขอบคุณสถาบันพระปกเกล้าและคณาจารย์ที่ได้จัดทำหลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจ สาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูงขึ้นเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีวิสัยทัศน์และมุมมองที่ กว้างไกล สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการประเมินสถานการณ์ของเศรษฐกิจที่มีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

นายชาญศักดิ์ เร่มรัมย์

ผู้จัดทำ

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค - ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	2
1.4 วิธีดำเนินการศึกษา	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 พื้นที่การศึกษาและประเด็นปัญหา	4
2.1 หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาตำบลแกวียนจังหวัดนครราชสีมา	4
2.1.1 ความเป็นมา	4
2.1.1 สถิตินักท่องเที่ยว	5
2.2 ประเด็นปัญหา	6
บทที่ 3 ความจำเป็นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผา ตำบลแกวียนจังหวัดนครราชสีมา	15
3.1 ความจำเป็นด้านการเมืองการปกครอง	15
3.2 ความจำเป็นด้านการท่องเที่ยว	28
3.3 ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ	31
บทที่ 4 การพัฒนาองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผา ตำบลแกวียนจังหวัดนครราชสีมา	40
4.1 วิเคราะห์อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยว	40
4.2 การพัฒนาอุทยานแหล่งท่องเที่ยว	45
4.2.1 การพัฒนาสถานที่เป้าหมาย	45
4.2.2 หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาตำบลแกวียนจังหวัดนครราชสีมา	46
4.2.3 การเข้าถึงพื้นที่	48
4.2.4 สถานที่ท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจ	48

4.2.5 ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชุมชน	50
4.2.6 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	51
4.3 การจัดการแหล่งท่องเที่ยว	51
4.3.1 แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาตำบลเกวียน จังหวัดนครราชสีมา	51
4.3.1.1 สถานภาพปัจจุบัน	51
4.3.1.2 การปรับโครงสร้างองค์กร	55
4.3.2 การจัดการแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวม	56
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	66
ประวัติผู้จัดทำ	67

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลด่านเกวียนปี 2550	17
ตารางที่ 3.2	ตารางจำแนกชุมชนในเขตรับผิดชอบเทศบาลตำบลด่านเกวียน ปี2550	20
ตารางที่ 3.3	ตารางแสดงข้อมูลด้านการศึกษา	22
ตารางที่ 3.4	ตารางแสดงข้อมูลสถานบริการและบุคลากรด้านสาธารณสุข	23
ตารางที่ 3.5	ตารางแสดงรายรับ – รายจ่ายของเทศบาลตำบลด่านเกวียนปี 2549 – 2550	25
ตารางที่ 3.6	ตารางแสดงกลุ่มผู้ผลิตและสินค้าประเภทเครื่องปั้นดินเผาตำบลด่านเกวียน	32
ตารางที่ 3.7	ตารางแสดงรายชื่อกลุ่มผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาตำบลด่านเกวียน	33
ตารางที่ 4.1	สถิติท่องเที่ยวภายในประเทศของกลุ่มจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์และชัยภูมิ เดือนมกราคม – ธันวาคม ปี 2548 – 2549	42
ตารางที่ 4.2	ผลการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น โอท็อป ปี 2550	43
ตารางที่ 4.3	แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2551 - 2553) เทศบาลตำบลด่านเกวียน อ.โชคชัย จังหวัดนครราชสีมา	55
ตารางที่ 4.4	รายชื่อคณะผู้บริหารและสมาชิกเทศบาล	57
ตารางที่ 4.5	รายชื่อพนักงานเทศบาล	58
ตารางที่ 4.6	รายชื่อลูกจ้างประจำ	59
ตารางที่ 4.7	รายชื่อพนักงานลูกจ้างตามภารกิจ	59
ตารางที่ 4.8	รายชื่อพนักงานทั่วไป	60

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ		หน้า
รูปที่ 2.1	ภาพถ่ายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา	8
รูปที่ 2.2	รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ประยุกต์ทำจากหินทรายที่ด่านเกวียนพลาซ่า อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา	9
รูปที่ 2.3	รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ประยุกต์ทำจากหินทรายที่ด่านเกวียนพลาซ่า อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา	10
รูปที่ 2.4	ทีมเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวด่านเกวียนพลาซ่า อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา	11
รูปที่ 2.5	ทีมเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์เจาะลึกวิธีการผลิต ขั้นตอนการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา	12
รูปที่ 2.6	ทีมเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวด่านเกวียนพลาซ่า อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา	13
รูปที่ 2.7	ทีมเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์เจาะลึกวิธีการผลิต ขั้นตอนการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา	14

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ตำบลด่านเกวียนในสมัยโบราณ ตำบลนี้เป็นที่พักกองเกวียนค้าขายระหว่างโคราช - เขมร ที่แม่น้ำมูลไหลผ่าน ชาวบ้านได้ใช้ดินริมฝั่งแม่น้ำมาปั้นเป็นภาชนะใช้สอยและทำสืบทอดกันมาจนปัจจุบันนี้ นับเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน ปัจจุบันด่านเกวียนมีชื่อเสียงมากในฐานะที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่สวยงาม มีรูปร่างที่แปลกและหลากหลายแต่ยังคงลักษณะดั้งเดิมของกรรมวิธีในการปั้นและใช้ดินคำสัมฤทธิ์ที่มีเอกลักษณ์ของสีเป็นเครื่องปั้นของด่านเกวียนโดยเฉพาะ ได้มีนักท่องเที่ยวทั้งต่างประเทศในประเทศนิยมไปเที่ยวชมและเลือกซื้อเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมาอยู่เสมอ

สภาพทั่วไปของตำบลด่านเกวียนเป็นชุมชนชนบทผสมผสานกับชุมชนเมือง เนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองมากนัก ช่วงวันหยุดจะมีคนมาท่องเที่ยว ซื้อของกันเป็นจำนวนมากมีบริการแหล่งซื้อของฝากตลอดเส้นทางทั้งสองฝั่งตามสาย อาณาเขตตำบลทิศเหนือ ติดต่อด้านหนองบัวศาลา อำเภอเมืองนครราชสีมา ทิศใต้ ติดต่อด้านท่าอ่างใหม่พัฒนา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันออก ติดต่อด้านท่าจะหลุง อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตก ติดต่อด้านหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวนประชากรของตำบล จำนวนประชากรในเขต อบต. 2,502 คน และจำนวนหลังคาเรือน 535 หลังคาเรือน ประกอบอาชีพหลักทำนาทำไร่ อาชีพเสริมทำเครื่องปั้นดินเผา

เส้นทางคมนาคมและการเดินทางสู่ตำบลด่านเกวียนจากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ที่สระบุรีเรื่อยไปจังหวัดนครราชสีมาและเดินทางต่อสู่ตำบลด่านเกวียน ตามทางหลวงสาย 224 (โคราช - โชคชัย) อยู่ห่างจากตัวเมือง 15 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. 530 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 99.10 จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ 82 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 15.40 ของจำนวนครัวเรือน

ความสำคัญและเหตุผลนำเที่ยวด่านเกวียนคือ ได้ชมและเลือกซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์อันมีชื่อเสียงคือเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจะได้รับประสบการณ์เที่ยวชมสินค้าเชิงสาธิต ชมกระบวนการสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผา ชมบ้านสาธิต 5 บ้าน คือ บ้านยูง บ้านกระถาง บ้านปลา บ้านโคมไฟ และบ้านหอยแล้ว ชมสิ่งเกี่ยวเนื่องกับเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อาทิ ชุมประตูปะเป็ดเตาหลอมใจ พร้อมทั้งจะได้เห็นภูมิทัศน์บ้านเรือน วิถีชีวิตท้องถิ่นและความเป็นไทยอีสานด่าน

เกวียนได้รับเลือกให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว otop (otop tourism village) จึงเป็นที่ไว้วางใจได้เกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าและมาตรฐานของการบริการ ที่ช่วยโดยไม่ต้องกังวลเรื่องความสะดวกสบาย มีห้องน้ำ ที่กินที่พักหรือป้ายบอกทางพร้อมให้บริการเพราะด้านเกวียนเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว otop โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสมบัติเด่นของเครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียน คือ ความแกร่งทนทาน ถ้าลองเคาะดูจะมีเสียงดังกังวานเหมือนเคาะโลหะ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการใช้ดินริมแม่น้ำมูล ซึ่งมีแร่เหล็กผสมอยู่มากมาเป็นเป็นส่วนประกอบในการผลิต เมื่อผ่านขั้นตอนการเผาแร่เหล็กและธาตุอื่น ๆ ซึ่งเป็นส่วนผสมจะหลอมละลายให้ความแข็งแกร่ง อีกทั้งยังเคลือบผิวให้ความมันเงาและสีสวยแก่เครื่องปั้นดินเผา สำหรับสีซึ่งจัดว่าสวย น่าทึ่งมากก็คือ สีแดงเลือดปลาไหล เมื่อผนวกกับการออกแบบอย่างอย่างความคิดไม่เคยย่ออยู่กับที่ พัฒนาการด้านการผลิตและความใส่ใจต่อทุกขั้นตอนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียนจึงเป็นสิ่งที่ชื่นชอบของที่ชอบตกแต่ง และชอบของสวยงามที่ต้องการสรรหามาครอบครอง ด้านเกวียนมีชื่อเสียงเรื่องผลิตภัณฑ์ผลงานเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่ แต่ในขณะเดียวกันก็มีเครื่องปั้นดินเผาขนาดต่าง ๆ นานาประเภทและรูปแบบไว้ให้เลือก ไม่ว่าจะเป็นเครื่องประดับของที่ระลึกราคาไม่กี่บาทจนไปถึงเครื่องใช้ของตกแต่งทั้งภายในและภายนอกอาคาร ราคานับแสนบาท

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ศึกษาสถานภาพการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา

1.3.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา

1.4 วิธีการดำเนินการศึกษา

1.4.1 ศึกษาและเก็บข้อมูลสภาพการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียนจังหวัดนครราชสีมา

1.4.2 ศึกษาและเก็บข้อมูลแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียนจังหวัดนครราชสีมา

1.4.3 ศึกษาข้อมูลเอกสาร

1.4.4 ใช้แบบสอบถาม / สัมภาษณ์

1.4.5 สรุปและประมวลผล

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้รับทราบสภาพการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาตำบล
เกวียนจังหวัดนครราชสีมา

1.5.2 ได้ทราบแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาจังหวัด
นครราชสีมา

บทที่ 2

พื้นที่ศึกษาและประเด็นปัญหา

พื้นที่ศึกษาหมู่บ้านค่านเกวียนเป็นชุมชนเก่าแก่แห่งหนึ่งของที่ราบแม่น้ำมูลเคยเป็นที่พักคาราวานเกวียนสินค้าขึ้นต่อระหว่างโคราช – เขมร จึงเรียกว่า “หมู่บ้านค่านเกวียน” ดินแดนแห่งอารยธรรมและภูมิปัญญา แหล่งสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านเลื่องชื่อให้เลือกซื้อมากมาย บ้านค่านเกวียนเป็นที่ขึ้นชื่อเรื่องเครื่องปั้นดินเผามาแต่โบราณมีสินค้าอยู่เรียงรายสองฟากถนนนับหลายสิบริ้ว เครื่องปั้นดินเผาค่านเกวียนที่มีชื่อเสียงลือไปทั่วประเทศที่มีรูปแบบที่ทันสมัยและมีเอกลักษณ์เฉพาะ

ปัจจุบันค่านเกวียนมีชื่อเสียงมากในฐานะที่เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่สวยงามแบบแปลกแต่ยังคงลักษณะดั้งเดิมของกรรมวิธีการปั้นและการใช้ดินคำสัมฤทธิ์ที่มีเอกลักษณ์ของสีเป็นเครื่องปั้นแบบค่านเกวียนโดยเฉพาะ

2.1 หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาค่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมา

หมู่บ้านค่านเกวียนชาวบ้านทำอาชีพเกษตรเป็นอาชีพหลักและทำเครื่องปั้นดินเผาเป็นอาชีพเสริม ดินที่นำมาทำเครื่องปั้นดินเผานั้นเป็นมีลักษณะพิเศษคือเป็นดินเหนียวเนื้อละเอียดมีแร่เหล็กผสมอยู่ค่อนข้างสูง เมื่อนำไปเผาเตาเผาจะออกเป็นสีโลหะมันวาว หมู่บ้านค่านเกวียน นครราชสีมาหรือโคราช ดินแดนที่ราบสูงอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยวที่หลากหลายผู้มาเยือนจะได้เพลิดเพลินกับกิจกรรมท่องเที่ยว

2.1.1 ประวัติความเป็นมา

ค่านเกวียนเป็นหมู่บ้านของตำบลค่านเกวียน อำเภอโชคชัย ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 15 กิโลเมตร โดยมีทางหลวงหมายเลข 224 สายนครราชสีมาโชคชัยผ่านกลางหมู่บ้านซึ่งมีร้านค้าเครื่องปั้นดินเผาค่านเกวียน เรียงรายอยู่สองฟากฝั่งและมีลำน้ำมูลทอดน่านอยู่ทางฝั่งทิศตะวันออกหมู่บ้าน ค่านเกวียนนั้นแต่เดิมพ่อค้าจากนางรอง – บุรีรัมย์ – สุรินทร์ – ขุนหาญ – ขุขันธ์ เรือยไปจนถึงเขมรจะเดินทางเข้ามาติดต่อค้าขายกับพ่อค้าชาวโคราชและมักจะพักกองคาราวานเกวียนกันเป็นประจำจนได้ชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านค่านเกวียน” และในขณะที่พักพ่อด้าเหล่านั้นก็มักนำดินจากสองฟากฝั่งลำน้ำมูลมาทำภาชนะใช้สอยต่าง ๆ เช่น โอ่ง อ่าง ไหปลาร้า ฯลฯ โดยลอกเลียนแบบจากชนชาวข่าซึ่งเป็นกลุ่มชนที่อาศัยในพื้นที่แต่เก่าก่อนหลังจากนั้นเมื่อนำภาชนะเหล่านั้นกลับภูมิลำเนาของตนและด้วยคุณภาพพิเศษของภาชนะทั้งในด้านสีสันความคงทนต่อการใช้งาน จึงทำให้ภาชนะค่านเกวียนเป็นที่นิยมชมชอบของผู้คนจน

ได้รับการเผยแพร่มากขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งได้รับความสนใจยิ่งจนกลายเป็นสินค้าหนึ่งในการค้าขายกันในยุคอดีตจวบจนปัจจุบัน

ลักษณะเฉพาะของเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนนั้นอยู่ที่ดินที่นำมาใช้ กล่าวคือ ดินด่านเกวียนเป็นดินเหนียวเนื้อละเอียดที่ขุดขึ้นมาจากริมฝั่งแม่น้ำมูล (ซึ่งห่างออกไปจากทางหลวง 224 ทางทิศตะวันออกประมาณ 2 – 3 กิโลเมตร) ในพื้นที่ที่ชาวบ้านเรียกว่า กูด หรือแม่น้ำค้วน (ลักษณะลำน้ำที่คดเคี้ยว กัดเซาะตะลิ่งจนขาดและเกิดลำน้ำค้วนขึ้น ส่วนที่เป็นแนวกัดเซาะจะกลายเป็นแหล่งทับถมดิน ดินดังกล่าวนี้เป็นดินซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษ ง่ายต่อการขึ้นรูปทนทานต่อการเผา ไม่บิคเปี้ยวหรือแตกหักง่ายและที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือดินนี้เมื่อถูกเผาจะให้สี โดยธรรมชาติเป็นสีแดง ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะเกิดจากธาตุเหล็กหรือสนิมเหล็กที่มีอยู่จำนวนมากในเนื้อดิน)

ดินดังกล่าวมากับสายน้ำมูลที่ไหลผ่านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ขามน้ำหลากจะเอ่อท่วมทับถมดินเหนียวเนื้อละเอียดมาตกตะกอนในท้องนา เมื่อเสร็จจากการทำนาชาวบ้านจะลอกหน้าดินที่มีปุ๋ยคอกค้างออก จากนั้นจึงขุดดินเหนียวข้างได้นำไปทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นภาชนะใช้สอย เช่น ครก คนโท ไหปลาแร่ เป็นต้น ใส่เกวียนออกขายหรือแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่น ๆ ที่จำเป็น

ตามแถบลุ่มน้ำมูล กองเกวียนคาราวานสินค้าเป็นวัฒนธรรมของชาวอีสานที่มีมาแต่โบราณ ต่อมาในยุคการท่องเที่ยวม จากเดิมที่มีร้านขายเครื่องปั้นดินเผาริมทางเพียงสามร้าน เจ้าของที่ดินริมถนนก็เริ่มลงทุนก่อสร้างอาคารทำร้านให้เช่า อีกทั้งในปี พ.ศ.2533 กลุ่มช่างปั้นได้ร่วมกันขอให้กรมทางหลวงขยายไหล่ทางให้กว้างขวางขึ้น เพื่อสะดวกแก่ร้านค้าและนักท่องเที่ยวที่มาแวะพัก จำนวนร้านค้าจึงขยายเป็นหลายท่า

ร้านจำหน่ายเครื่องปั้นดินเผานับหลายสิบร้านที่ตั้งอยู่สองฟากถนนนั้น บางร้านเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชมกระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาด้วย โดยไม่ต้องติดต่อล่วงหน้า ขั้นตอนการทำเครื่องปั้นดินเผา เริ่มจากการเตรียมเนื้อดิน จากนั้นจึงนำไปขึ้นรูปตามที่ต้องการแล้วจึงทำลวดลายตกแต่ง เก็บรายละเอียด จนเรียบร้อยสวยงามดีแล้วจึงนำไปเผิงไว้ในรมก่อนนำเข้าเผา

ซึ่งการเผานั้นแต่ละร้านก็จะมีเทคนิคที่แตกต่างกันออกไปจึงทำให้ผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบและสีสันทันที่หลากหลย ตามแต่ละเทคนิค แต่ที่เหมือนกันคือ สีผิวของภาชนะต้องเป็นสีเหล็กแวววาวและถ้าลองเอานิ้วดีดดูจะมีเสียงใสกังวานคล้ายเสียงเคาะ โลหะจึงเรียกได้ว่าเป็นของด่านเกวียนแท้ ๆ

มาถึงโคราชแล้วไม่ควรพลาดไปเยือนด่านเกวียน เพื่อชมการผลิตและเลือกซื้อหาเครื่องปั้นดินเผาหลากหลายรูปแบบ ตามร้านค้าที่ตั้งอยู่เรียงรายสองฟากถนนนับหลายสิบร้าน เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีชื่อเสียงลือเลื่องไปทั่วประเทศ มีรูปแบบที่ทันสมัยและมีเอกลักษณ์สวยงาม ปัจจุบันชาวด่านเกวียนได้มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตในครัวเรือนคราวละจำนวนน้อยสู่ระบบการผลิตคราวละจำนวนมากโดยมีช่างปั้นเป็นชาวด่านเกวียน นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมการทำเครื่องปั้นดินเผาได้ภายในบริเวณร้าน

2.2 ประเด็นปัญหา

บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งในจังหวัดนครราชสีมามีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจำนวน 207 แห่ง ส่วนงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียนมีแหล่งเดียวเป็นข้อจำกัดที่จะให้นักท่องเที่ยวที่สนใจมาเที่ยวได้มีทางเลือกที่หลากหลาย ถ้าเรายังมีการพัฒนาเพิ่มศักยภาพ หมู่บ้านด่านเกวียน นอกจากจะทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากขึ้นยังเป็นแหล่งหาความรู้จากแหล่งท่องเที่ยวสร้างงานสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นหมู่บ้านด่านเกวียน เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตความเป็นอยู่ แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นอยู่ของคนบ้านด่านเกวียน

จากข้อมูลสำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมาระบุว่า จังหวัดนครราชสีมามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาท่องเที่ยวในช่วงปี 2544 – 2548 เพิ่มขึ้นความลำดับ ดังนี้ 1,826,154 คน , 1,933,794 คน , 2,104,241 คน และได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว 4,666.30 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 5,147.63 ล้านบาท , 5,731.62 ล้านบาท , 6,713.08 ล้านบาท

บ้านด่านเกวียนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตความเป็นอยู่ทางเลือกใหม่ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นเยี่ยมชมกระบวนการผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน การทำเครื่องปั้นดินเผา ประกอบกับปี 2549 สำนักพัฒนาท่องเที่ยวได้ขึ้นทะเบียนแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก็เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา 1 ใน 3 แห่งร่วมกับหมู่บ้านทอผ้าไหมห่อประดู่ อำเภอห้วยแถลง และหมู่บ้านทอผ้าไหมปักธงชัย อำเภอปักธงชัย นอกจากนี้ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดนครราชสีมา หมู่บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านจังหวัดนครราชสีมา 1 ใน 5 แห่งและมีข้อสังเกตว่า หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียนอยู่ห่างจากตัวเมืองเพียง 15 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 224 (นครราชสีมา - โชคชัย) ถนนลาดยางแอสฟัลต์อย่างดีเดินทางสะดวก

อย่างไรก็ตามในการศึกษามีได้มุ่งหวังที่จะดึงให้หมู่บ้านด่านเกวียนมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาคาดหวังว่าน่าจะผลักดันในหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านที่ทำของใช้และของประดับตกแต่งหมู่ 1,2,3,7,8 และ 10 ของตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งซื้อของฝากของที่ระลึกจังหวัดนครราชสีมา หลังจากการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาก่อนเดินทางกลับเป็นที่สุดท้ายสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น และสิ่งที่น่าสนใจคือการที่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศชมการผลิตและเลือกซื้อเครื่องปั้นดินเผา ร้านจำหน่ายเครื่องปั้นดินเผานับหลายสิบร้านที่ตั้งอยู่สองฟากถนนนั้น บางร้าน

เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชมกระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาด้วย เช่น ร้านชาวดิน ดินเผา คุณสมาน โดยไม่ต้องติดต่อล่วงหน้า ร้านเหล่านี้จ้างชาวบ้านที่เป็นช่างปั้นมานั่งทำงานในร้าน ขั้นตอนการทำเครื่องปั้นดินเผา เริ่มจากการเตรียมเนื้อดิน โดยการนวดและหมักดินด้วยเครื่องมือทุ่นแรง หากเป็นแบบโบราณจะใช้เท้านวดเข้าไปบนดินซึ่งต้องใช้เวลามาก จากนั้นจึงนำไปโม้แล้วอัดออกมาเป็นแท่ง ๆ เพื่อนำไปขึ้นรูปบนแป้นหมุน ช่างต้องการให้เป็นภาชนะใดก็ขึ้นอยู่ในขั้นตอนนี้ เมื่อขึ้นรูปตามที่ต้องการแล้วจึงทำลวดลายด้วยวิธีเซาะร่องตกแต่งเก็บรายละเอียดจนเรียบร้อย สวยงามดีแล้วจึงนำไปผึ่งไว้ในร่มราว 20 วัน เหตุที่ไม่นำไปผึ่งแดดเพราะจะทำให้ดินแตก

เมื่อดินแห้งได้ที่แล้วจึงนำเข้าเตาเผาราว 24 ชม. หรือหนึ่งวัน ขั้นตอนการเผานี้ช่างบางคนเผาด้วยอุณหภูมิต่ำหรือเคลือบผิวด้วยขี้เถ้าไม้หรือหินฟันม้า เพื่อให้สีของดินจางลงหรือออกเป็นสีแดง เพราะคนซื้อเริ่มเบื่อสีแดงซึ่งเข้มขึ้นเกินไป เมื่อเผาออกจากเตาแล้ว หากเป็นสมัยก่อนก็เป็นอันเสร็จกระบวนการผลิตแต่ปัจจุบันคนนิยมสีสันทันทีดูเป็นของเก่าคลาสสิก จึงต้องตกแต่งทำสีให้ดูเหมือนของเก่าโบราณและหนทางเดียวที่เป็นสิ่งบอกเหตุเพื่อนำไปสู่การจัดทำพัฒนา ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว อาจนำเสนอในรูปแบบแฟ้มเก๋ท่องเที่ยวเชิงวิชาการ โดยใช้ชุมชนเป็นสถานศึกษาเรียนรู้ และย้ำว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องดำเนินการต่อไป

การจัดทำแผนพัฒนาท่องเที่ยวของบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนด่านเกวียนเป็นผลิตภัณฑ์ทำอุตสาหกรรมขนาดย่อมท้องถิ่น (Otop Exhibition Center) และเป็นศูนย์ข้อมูลและศูนย์พัฒนาส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มจังหวัด (Subregional Investment Promotion and One Stop Service Center)

การทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ถูกต้องถึงอุปสรรคต่าง ๆ สู่การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพ

รูปที่ 2.1 ภาพถ่ายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาผ่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา

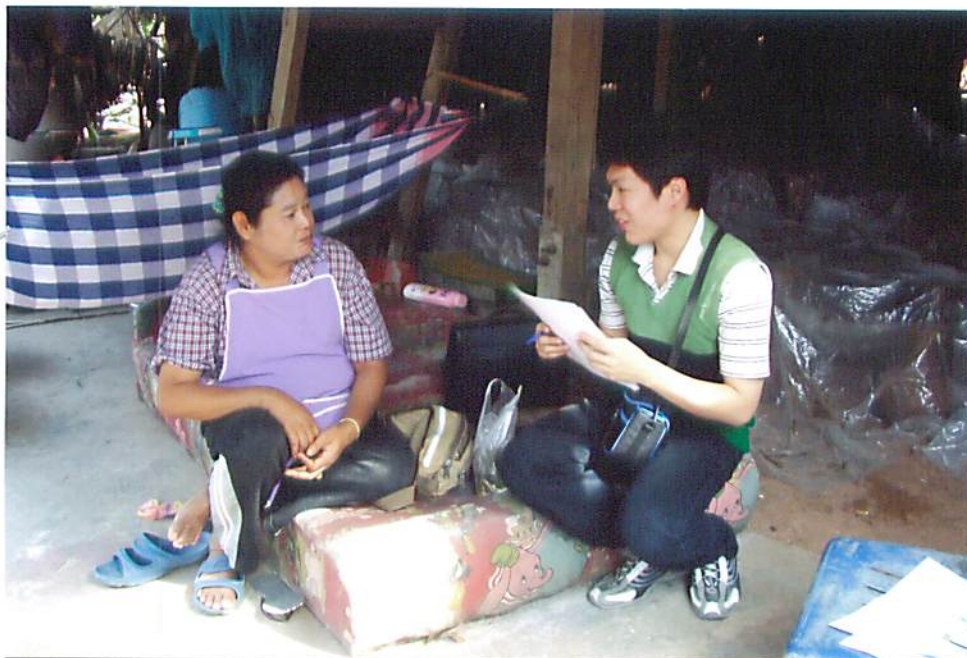
รูปที่ 2.2 รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ประยูกต์ทำจากหินทรายที่ด่านเกวียนพลาซ่า อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา

รูปที่ 2.3 รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ที่ประยุกต์ทำจากหินทรายที่ด่านเจริญพลาซ่า อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา

รูปที่ 2.4 ทีมเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวด้านกล้วยนพลาซ่า อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา

รูปที่ 2.5 ทีมเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์เจ้าของกิจการวิธีการผลิต ขั้นตอนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาตำบล
เกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา

รูปที่ 2.6 ทีมเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวด้านเกี่ยวนปลาซ่า อ.โชคชัย จ. นครราชสีมา

รูปที่ 2.7 ทีมเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์เจ้าของกิจการวิธีการผลิต ขั้นตอนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาด่าน
เกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา

บทที่ 3

ความจำเป็นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาตำบลด้านเกวียน ตำบลด้านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ในการพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาตำบลด้านเกวียนสามารถแบ่งความจำเป็นในการพัฒนาเป็น 3 ด้าน

3.1 ความจำเป็นด้านการเมืองการปกครอง

3.1.1. สภาพทั่วไปของตำบล

เป็นชุมชนชนบทผสมผสานกับชุมชนเมือง เนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองมากนัก ช่วงวันหยุดจะมีคนมาท่องเที่ยวซื้อของกันเป็นจำนวนมากร้านค้าร้านอาหารจะมีมากบริเวณแหล่งซื้อของฝาก

อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับ ต.ท่าอ่างตะลุงใหม่พัฒนา อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ต.ท่าจะหลุง อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา

จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนประชากรในเขต อบต. 2,502 คน และจำนวนหลังคาเรือน 535 หลังคาเรือน

ข้อมูลอาชีพของตำบล

อาชีพหลัก ทำนา ทำไร่
อาชีพเสริม ทำเครื่องปั้นดินเผา

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล

1. เทศบาลตำบลด้านเกวียน
2. อบต.ด้านเกวียน

3.1.2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น

ตำบลด้านเกวียนเป็นชุมชนขนาดใหญ่อยู่ริมฝั่งลำน้ำมูลห่างจากอำเภอเมืองนครราชสีมาประมาณ 15 กิโลเมตร เมื่อสมัยก่อนเป็นที่พักของกองเกวียนบรรทุกสินค้าต่าง ๆ ที่จะเดินทางค้าขายระหว่าง

โคราชกับเขมร โดยผ่านทางนางรอง บุรีรัมย์ ชูขันธุ์ ชูหาญ จนถึงเขมร ชาวด่านเกวียนส่วนใหญ่มีอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผามาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศจนถึงต่างประเทศ ด้วยชุมชนด่านเกวียนเป็นชุมชนขนาดใหญ่ กระทรวงมหาดไทยจึงพิจารณาเห็นสมควรให้จัดตั้งเป็นสุขาภิบาลด่านเกวียน เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2526 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 และต่อมาสุขาภิบาลด่านเกวียนได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลด่านเกวียน เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตามพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 เทศบาลตำบลด่านเกวียนมีหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผามาแต่โบราณ นับเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศมีนักท่องเที่ยวนิยมมาชมการผลิตและซื้อหาเครื่องปั้นดินเผาอยู่เสมอ

ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลตำบลด่านเกวียนพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ ทิศตะวันออกของชุมชนมีแม่น้ำมูลไหลผ่านอยู่ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมา 17 กิโลเมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอโชคชัย 13 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 10.17 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,356 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 2 ตำบลคือ ตำบลด่านเกวียน 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1,2,3,7,8 และหมู่ที่ 10 บางส่วน ตำบลท่าอ่าง 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 3,4 และหมู่ที่ 6 มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 นครราชสีมา – โชคชัย ฟากตะวันออกตรงหลัก ก.ม. ที่ 11+623 ตามแนวเส้นตั้งฉากระยะ 400 เมตรกับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 นครราชสีมา – โชคชัย ฟากตะวันออกตรง ก.ม. ที่ 15+000 ตามแนวเส้นตั้งฉากระยะ 400 เมตร (ติดต่อกับเขต อบต.ด่านเกวียน อบต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา)

ทิศใต้ จากหลักเขตที่ 4 เลียบคลองส่งน้ำสายใหญ่ 074-A ฝั่งขวาไปทางทิศใต้ถึงหลักเขตที่ 5 ซึ่งตั้งอยู่ริมคลองส่งน้ำสายใหญ่ 074-A ฝั่งขวาตามแนวเส้นตั้งฉากกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 นครราชสีมา – โชคชัย ฟากตะวันออกตรง ก.ม. 19+302

ทิศตะวันออก จากหลักเขตที่ 2 เป็นเส้นตรงอยู่ในแนวเดียวกันกับจากหลักเขตที่ 1 ถึงหลักเขตที่ 2 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ 3 ซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูลฝั่งขวา (ติดต่อกับเขต อบต.ด่านเกวียน, อบต.ท่าอ่าง อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา)

ทิศตะวันตก จากหลักเขตที่ 6 เป็นเส้นขนานระยะ 200 เมตรกับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 นครราชสีมา – โชคชัย ไปทางทิศเหนือถึงหลักเขตที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากคลองส่งน้ำสายใหญ่ 074-A ฝั่งซ้ายตามเส้นตั้งฉาก 200 เมตร

จากหลักเขตที่ 7 เป็นแนวนานระยะ 200 เมตร กับคลองส่งน้ำสายใหญ่ 074-A ฝั่งซ้ายไปทางทิศเหนือถึงหลักเขตที่ 8 ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 นครราชสีมา - โชคชัย ฟากตะวันตกตามแนวเส้นตั้งฉากระยะ 400 เมตร

จากหลักเขตที่ 8 เป็นแนวระยะ 400 เมตรกับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 นครราชสีมา - โชคชัย ตรง ก.ม. 11+623 ไปบรรจบกับหลักเขตที่ 1 (ติดต่อกับเขต อบต.ด่านเกวียน,เขต อบต.ท่าอ่าง อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา)

ประชากรมีประชากรทั้งสิ้น 8,905 คน แยกเป็น ชาย 4,333 คน หญิง 4,572 คน เฉลี่ย 875.6 คน/ตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือน 2,882 ครัวเรือน ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 6,670 คน เป็นชาย 3,192 คน หญิง 3,478 คน (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2550)

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลด่านเกวียนปี 2550

หมู่ที่	ตำบล	ครัวเรือน	จำนวนประชากร			หมายเหตุ
			ชาย	หญิง	รวม	
1	ด่านเกวียน	376	702	749	1,451	นอกเขต 19 ครัวเรือน
2	ด่านเกวียน	337	498	569	1,067	-
3	ด่านเกวียน	488	404	401	805	-
4	ด่านเกวียน	78	39	44	83	นอกเขต 89 ครัวเรือน
5	ด่านเกวียน	26	34	39	73	นอกเขต 140 ครัวเรือน
6	ด่านเกวียน	1	-	-	-	นอกเขต 181 ครัวเรือน
7	ด่านเกวียน	204	401	401	802	-
8	ด่านเกวียน	209	351	344	695	-
10	ด่านเกวียน	130	243	248	491	นอกเขต 126 ครัวเรือน
3	ท่าอ่าง	376	547	599	1,146	นอกเขต 11 ครัวเรือน
4	ท่าอ่าง	375	631	689	1,320	นอกเขต 9 ครัวเรือน
6	ท่าอ่าง	280	477	482	959	นอกเขต 8 ครัวเรือน
ทะเบียนบ้านกลาง		-	6	7	13	
รวม		2,882	4,333	4,572	8,905	

3.1.3 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ของเทศบาลตำบลด่านเกวียนเป็นที่ราบสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ระหว่าง 175 – 200 เมตร

ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม
ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม

3.1.4 โครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคมขนส่ง

- มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 จากจังหวัดนครราชสีมาผ่าน ไปอำเภอโชคชัยและมีทางหลวงเชื่อมต่อไปได้ทุกอำเภอของประเทศไทยได้โดยสะดวก
- ห่างจากสถานีรถไฟจังหวัดนครราชสีมาประมาณ 20 กิโลเมตร

การไฟฟ้า

ในเขตเทศบาลตำบลเกวียนมีการให้บริการไฟฟ้าครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 90 ของพื้นที่ทั้งหมด

การประปา

1. จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา 1,772 ครัว
2. หน่วยงานเจ้าของกิจการประปา การประปาส่วนภูมิภาคอำเภอโชคชัย
3. น้ำประปาที่ผลิตได้ 10,080 คิวต่อวัน และกำลังการผลิตที่การประปาส่วนภูมิภาคอำเภอโชคชัยสามารถผลิตได้ 10,080 คิวต่อวัน (420 คิว/ชั่วโมง)
4. แหล่งน้ำดิบที่นำมาใช้ผลิตน้ำประปา สระริมคลองชลประทานและสระทดลองบึงบึง

การสื่อสารและการโทรคมนาคม

การให้บริการด้านการสื่อสารและการโทรคมนาคมในเขตเทศบาลตำบลเกวียนมีการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่จากบริษัท ทศท จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) และบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ครอบคลุมทั้งพื้นที่

ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง

ระบบเสียงตามสาย / หอกระจายข่าวในเขตเทศบาลให้บริการครอบคลุมร้อยละ 85 ของพื้นที่ทั้งหมดของเทศบาล

เทศบาลมีข่ายวิทยุสื่อสาร 1 แห่ง

สถานีวิทยุชุมชน 1 แห่ง

การอุตสาหกรรม

เทศบาลตำบลด่านเกวียนประชากรในชุมชนด่านเกวียนจะประกอบอาชีพเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาซึ่งจะเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่และมีอุตสาหกรรมมันสำปะหลังซึ่งมีลานมันสำปะหลัง 6 แห่งและ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก

การพาณิชย์กรรม

เทศบาลตำบลด่านเกวียนจะมีการค้าขายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาเป็นส่วนมากซึ่งสามารถทำรายได้ให้แก่ประชาชนมากพอควร นอกจากนี้ยังมีร้านค้าผู้ซื้อผลผลิตทางด้าน การเกษตรและร้านขายสินค้าประเภทต่าง ๆ มากพอสมควร

จำนวนอาคารร้านค้าในเขตเทศบาลด่านเกวียน

- ร้านจำหน่ายเครื่องปั้นดินเผา	677	ร้าน
- ร้านขายเครื่องดื่ม น้ำแข็ง	4	ร้าน
- ร้านขายอาหาร	91	ร้าน
- ร้านขายของชำ	55	ร้าน
- ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า	1	ร้าน
- ร้านขายอุปกรณ์การเกษตร	4	ร้าน
- ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า	6	ร้าน
- ร้านตัดผม	26	ร้าน
- ตู้ซ่อมรถยนต์	8	ร้าน
- โรงสี	6	โรง
- โรงงานดินเผา	85	โรง
- โรงกลึง	2	โรง
- ร้านขายวัสดุก่อสร้าง	5	ร้าน
- โกดังเก็บยางรถยนต์	1	โรง
- โรงงานผลิตซอส	1	โรง
- ร้านรับซื้อวัสดุเหลือใช้	4	ร้าน
- ฟาร์มหมู	2	ฟาร์ม
- ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์	11	ร้าน
- ร้านซ่อมรถยนต์	8	ร้าน
- คาราโอเกะ	4	ร้าน
- บั๊มน้ำมัน	3	แห่ง(สำรวจ ณ พฤษภาคม 50)

การท่องเที่ยว

สภาวะการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลด้านเกวียนจัดอยู่ในเกณฑ์ดีเพราะในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมและซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาเป็นจำนวนมาก ทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวและประชาชนที่ประกอบอาชีพเครื่องปั้นดินเผามีเงินหมุนเวียนปีละหลายล้านบาทและมีการจัดงานมหกรรมโคมไฟประดับเครื่องปั้นดินเผาวิถีภูมิปัญญาด้านเกวียน ในช่วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียนอีกทางหนึ่ง

สภาพทางสังคม

ชุมชน จำนวน 16 ชุมชน ประกอบด้วย

ตารางที่ 3.2 ตารางการจำแนกชุมชนในเขตรับผิดชอบเทศบาลตำบลด้านเกวียนปี 2550

ที่	ชื่อชุมชน	จำนวนคณะกรรมการ ชุมชน (คน)	เขตพื้นที่รับผิดชอบ
1	ด้านเกวียน	9	ม.1 ด้านเกวียน
2	รัฐราษฎร์พัฒนา	9	ม.4 ต.ท่าอ่าง
3	ด้านกลาง	9	ม.1 ด้านเกวียน
4	ท่าอ่างทอง	9	ม.6 ท่าอ่าง
5	โพธิ์ทอง	9	ม.2 ต.ด้านเกวียน
6	ประชาธิปไตย	9	ม.3 ม.6 ต.ท่าอ่าง
7	ท่าอ่างพัฒนา	9	ม.3 ต. ท่าอ่าง
8	อิฐมอญ	9	ม.2 ด้านเกวียน
9	บ้านใหม่หนองขาม	9	ม.8 ต.ด้านเกวียน
10	พิบูลทอง	9	ม.4 ต.ท่าอ่าง
11	ด้านชัย	10	ม.7 ด้านเกวียน
12	หนองกระโดน	9	ม.3 ต.ด้านเกวียน
13	ท่าอ่างสามัคคี	9	ม.3 ต.ท่าอ่าง
14	หนองสระธาร	9	ม.10 ต.ด้านเกวียน
15	ริมนูล	9	ม.1 ต.ด้านเกวียน
16	เครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียน	9	ม.3 ต.ด้านเกวียน

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีวัดในเขตเทศบาล 2 วัด คือ

1. วัดบ้านทางอ่าง
2. วัดบ้านด่านเกวียน

ศาลเจ้า 1 แห่ง คือ ศาลเจ้าบ้านด่านเกวียน

วัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ

1. การจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ประมาณวันเสาร์ที่สองของเดือน มกราคม ของทุกปี กิจกรรมสังเขป จัดนิทรรศการ จัดกิจกรรมการแสดงออกของเด็กบนเวที แจกของขวัญต่าง ๆ
2. ประเพณี ลอยกระทอง วันเพ็ญเดือนสิบสองของทุกปี กิจกรรมสังเขป จัดขบวนแห่กระทงและนางนพมาศจัดกิจกรรมการแสดงบนเวที
3. ประเพณีสงกรานต์ วันที่ 13 เมษายน ของทุกปีกิจกรรมสังเขปจัดกิจกรรมการแสดงบนเวทีและจัดประกวดนางสงกรานต์ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ
4. ประเพณีกวนข้าวทิพย์ในวันออกพรรษา กิจกรรมสังเขปจัดให้มีการร่วมกวนข้าวทิพย์ในวันออกพรรษาพร้อมกับการตักบาตรเทโว
5. การจัดการแข่งขันกีฬาเชื่อมความสามัคคีระหว่างเทศบาลประมาณเดือนพฤศจิกายนของทุกปี กิจกรรมสังเขป จัดการแข่งขันกีฬาสากล กีฬาพื้นบ้าน โดยร่วมการแข่งขันกับเทศบาลต่าง ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา
6. การจัดการแข่งขันกีฬาเยาวชนและประชาชนทั่วไป ประมาณปลายเดือนมีนาคม – มิถุนายน ของทุกปี กิจกรรมสังเขป จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอล วอลเลย์บอล ชาย หญิง สำหรับเยาวชนและประชาชนในเขตเทศบาลตำบลด่านเกวียน 4 ตำบล
7. การจัดงานวัยขึ้นปีใหม่ วันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี กิจกรรมสังเขปทำบุญตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งที่วัด
8. การจัดงานวันแห่เทียนเข้าพรรษา
9. การจัดงานมหกรรมขบวนไฟประดับเครื่องปั้นดินเผาวิถีมณีปัญญาด่านเกวียนจัดในช่วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี

การศึกษา

ตารางที่ 3.3 ตารางแสดงข้อมูลด้านการศึกษา

สังกัด	ท้องถิ่น	สพฐ.	กรมอาชีว ๑	เอกชน	รวม
ระดับก่อนประถม					
1. จำนวนโรงเรียน		2		2	4
2. จำนวนห้องเรียน		6		11	18
3. จำนวนนักเรียน		96		364	507
4. จำนวนครู อาจารย์		7		21	28
ระดับประถมศึกษา					
1. จำนวนโรงเรียน		2		1	3
2. จำนวนห้องเรียน		26		12	38
3. จำนวนนักเรียน		696		360	1,056
4. จำนวนครู อาจารย์		42		14	56
ระดับมัธยมศึกษา					
1. จำนวนโรงเรียน		2			2
2. จำนวนห้องเรียน		28			28
3. จำนวนนักเรียน		1,050			1,050
4. จำนวนครู อาจารย์		47			47

หมายเหตุ ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2550

กีฬา นันทนาการ / พักผ่อน

1. สนามกีฬาเอนกประสงค์	จำนวน - แห่ง
2. สนามฟุตบอล	จำนวน 3 แห่ง
3. สนามบาสเก็ตบอล	จำนวน 1 แห่ง
4. สนามตระกร้อ	จำนวน 3 แห่ง
5. สระว่ายน้ำ	จำนวน - แห่ง
6. ห้องสมุดประชาชน	จำนวน - แห่ง
7. สวนสาธารณะ	จำนวน 1 แห่ง
8. สนามเด็กเล่น	จำนวน 1 แห่ง
9. อื่น ๆ (ระบุ)	จำนวน - แห่ง

สาธารณสุข

1. โรงพยาบาลในเขตพื้นที่ สังกัด.....-.....

ท้องถิ่น จำนวน – แห่ง	เตียงคนไข้จำนวน	-	เตียง
เอกชน จำนวน – แห่ง	เตียงคนไข้จำนวน	-	เตียง
รัฐบาล จำนวน – แห่ง	เตียงคนไข้จำนวน	-	เตียง
2. ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน - แห่ง
3. คลินิกเอกชน จำนวน 4 แห่ง
4. สถานีอนามัยประจำตำบล / หมู่บ้าน จำนวน 2 แห่ง
5. บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาลทุกแห่ง ทุกสังกัด ในเขตพื้นที่

ตารางที่ 3.4 ตารางแสดงข้อมูลสถานที่บริการและบุคลากรด้านสาธารณสุข

ลำดับที่	ชื่อตำแหน่ง	จำนวน	หมายเหตุ
1	แพทย์	-	ข้อมูล ณ เดือน พฤษภาคม 2550
2	ทันตภิบาล	1	
3	พนักงานอนามัย	-	
4	เจ้าพนักงานสุขาภิบาล	-	
5	อสม.	160	
6	พยาบาลวิชาชีพ	2	
7	เภสัชกร	-	
8	เจ้าพนักงานส่งเสริมสาธารณสุข	-	
9	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน	1	
10	นักวิชาการสาธารณสุขชุมชน	1	
11	เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข	2	
รวม		167	

3.1.5 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลด่านเกวียน

เทศบาลตำบลด่านเกวียนมีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 12 คน มีนายกเทศมนตรี 1 คนและรองนายกเทศมนตรี 2 คน เลขานุการนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเป็นผู้บริหารด้านการเมืองการปกครองมีการแบ่งส่วนบริหารภายในเทศบาลเป็น 7 กองดังนี้

- สำนักปลัดเทศบาล
- กองคลัง
- กองช่าง
- กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- กองการศึกษา
- กองวิชาการและแผนงาน
- กองสวัสดิการสังคม

จำนวนบุคลากร

พนักงานเทศบาลสามัญ จำนวน 31 คน ประกอบด้วย

- ตำแหน่งในสำนักปลัดเทศบาล	9	คน
- ตำแหน่งในกองวิชาการและแผนงาน	4	คน
- ตำแหน่งในการคลัง	7	คน
- ตำแหน่งในกองช่าง	5	คน
- ตำแหน่งในกองสวัสดิการสังคม	2	คน
- ตำแหน่งในกองการศึกษา	1	คน
- ตำแหน่งในกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	3	คน

ลูกจ้างประจำ	16	คน
พนักงานจ้างตามภารกิจ	6	คน
พนักงานจ้างทั่วไป	39	คน
รวม	92	คน

ระดับการศึกษาของบุคลากร

ประถมศึกษา	11	คน
มัธยมศึกษา / ปวช.	44	คน
อนุปริญญา / ปวส.	6	คน
ปริญญาตรี	29	คน
สูงกว่าปริญญาตรี	2	คน

การคลังท้องถิ่น

- การบริหารรายรับในปีงบประมาณที่ผ่านมาเปรียบเทียบกับย้อนหลัง 3 ปี
- การบริหารรายจ่ายในปีงบประมาณที่ผ่านมาเปรียบเทียบกับย้อนหลัง 3 ปี

ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2550

ตารางที่ 3.5 แสดงรายรับ – รายจ่ายของเทศบาลตำบลด่านเกวียนปี 2548 - 2550

รายการ	ปี พ.ศ. 2548	ปี พ.ศ. 2549	ปี พ.ศ. 2550 (ประมาณการ)
รายรับ	31,089,613	31,174,100	36,000,000
รายจ่าย	31,064,850	31,064,850	35,999,102

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- สถิติเพลิงไหม้ในรอบปี (1 ม.ค. 49 – 31 ธ.ค. 49) จำนวน - ครั้ง
เสียชีวิต – คน บาดเจ็บ – คน
- รถยนต์ดับเพลิง จำนวน 2 คัน แยกเป็น
คันที่ 1 จุน้ำได้ 4,000 ลิตร
(ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2538 ราคา 1,650,000 บาท) หมายเลขทะเบียนรถ 83 – 7990 นม.
คันที่ 2 จุน้ำได้ 4,000 ลิตร
(ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2541 ราคา 996,170 บาท) หมายเลขทะเบียนรถ บม – 7533 นม.
- รถบรรทุกน้ำ จำนวน 1 คัน แยกเป็น
คันที่ 1 จุน้ำได้ 12,000 ลิตร
(ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2538 ราคา 1,800,000 บาท) หมายเลขทะเบียนรถ 83 – 8015 นม.
- รถยนต์ตรวจการณ์ดับเพลิง จำนวน 2 คัน
คันที่ 1 ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2544 ราคา 503,000 บาท หมายเลขทะเบียนรถ บล – 6967 นม.
คันที่ 2 ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2532 ราคา 250,000 บาท หมายเลขทะเบียนรถ บร 7745 นม.
- เครื่องเคมีดับเพลิง 40 ชุด
- พนักงานดับเพลิงจำนวน 12 คน
- อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 139 คน
- การฝึกซ้อมบรรเทาสาธารณภัยปีที่ผ่านมา จำนวน 1 ครั้ง

สถิติและข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น

ในเขตเทศบาลตำบลด่านเกวียน คราวเวียน ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 6,670 คนเป็นชาย 3,192 คน หญิง 3,478 คน (ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2550)

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรน้ำ

ในเขตเทศบาลตำบลด่านเกวียนมีลำน้ำมูลไหลผ่านและคลองส่งน้ำชลประทานจากโครงการเขื่อนลำพระเพลิง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญที่ประชาชนใช้ในการเกษตรกรรมและการประปาส่วนภูมิภาคอำเภอโชคชัยได้ทำการขยายเขตประปาในชุมชนแล้วเป็นส่วนใหญ่แต่ยังไม่ทั่วถึงคลุมทุกพื้นที่ของเทศบาล

ภูมิอากาศ (ปัจจุบัน)

อุณหภูมิสูงสุด 38.75 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 23.1 องศาเซลเซียส

อุณหภูมิ เฉลี่ยเดือน มี.ค. - มิ.ย. 34 องศาเซลเซียส

อุณหภูมิ เฉลี่ยเดือน ก.ค. - ต.ค. 32.75 องศาเซลเซียส

อุณหภูมิ เฉลี่ยเดือน พ.ย. - ก.พ. 27.5 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรดิน

บริเวณริมฝั่งมูลมีดินที่มีลักษณะพิเศษเป็นดินเหนียวแดงเนื้อละเอียดมีธาตุเหล็กผสมอยู่จำนวนมาก ชาวบ้านนิยมนำมาทำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาเมื่อเผาแล้วจะให้เป็นที่ดินเป็นสีแสดมันวาวสวยงาม ซึ่งเกิดจากธาตุเหล็กผสมกับดินทำให้เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากที่อื่น ๆ

ปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝนต่ำสุด มิลลิเมตร ช่วงเดือน มกราคม , มีนาคม , ธันวาคม

ปริมาณน้ำฝนสูงสุด มิลลิเมตร ช่วงเดือน พฤษภาคม - กันยายน

สภาพสิ่งแวดล้อม

สภาพแวดล้อมของเทศบาลตำบลด่านเกวียน ส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบมาจากเตาเผาเครื่องปั้นดินเผาที่มีอยู่จำนวนมากในเขตเทศบาลส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อมควันไฟที่เกิดจากเครื่องปั้นดินเผาจะรบกวนชาวบ้านใกล้เคียงเป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจและสุขภาพซึ่งทางเทศบาลกำลังหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอยู่ ส่วนปัญหาด้านขยะมูลฝอยและการกำจัดน้ำเสียเทศบาลด่านเกวียนประสบปัญหาไม่มีที่ทิ้งขยะเป็นของตนเอง ต้องอาศัยทิ้งร่วมกับเทศบาลนครราชสีมา ขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ที่จะทำกิจการนอกเขตร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียงเพื่อหาแหล่งที่ทิ้งขยะและกำจัดให้ถูกสุขลักษณะ

การระบายน้ำ

1. พื้นที่น้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมด
2. ระยะเวลาเฉลี่ยที่น้ำท่วมขังนานที่สุด 1 วัน ประมาณช่วงเดือนกันยายน

3. เครื่องสูบน้ำ

ก. เครื่องที่ 1 เส้นผ่าศูนย์กลาง 4 นิ้ว

ข. เครื่องที่ 2 เส้นผ่าศูนย์กลาง 4 นิ้ว

ขยะ

1. ปริมาณขยะ 5 ตัน / วัน

2. รถยนต์ที่จัดเก็บขยะรวม 2 คัน

ก. รถยนต์คันที่ 1 รถเก็บขยะแบบอัดท้ายขนาดความจุ 10 ลบ.ม. ชื่อเมื่อ พ.ศ. 2545 ราคา 1,672,000 บาท

ข. รถยนต์คันที่ 2 รถเก็บขยะแบบอัดท้าย ขนาดความจุ 5 ลบ.ม. ชื่อเมื่อ พ.ศ. 2548 ราคา 1,698,000 บาท

3. ขยะที่เก็บขนได้จำนวน 5 – 6 ตัน / วัน

4. ขยะที่กำจัดได้จำนวน 5 ตัน / วัน

5. กำจัดขยะโดยวิธีฝังกลบ

6. สถานที่กำจัดขยะร่วมกับเทศบาลนครนครราชสีมา (พื้นที่ของทหาร) เนื้อที่ 189

ไร่

3.1.6 โครงสร้างการบริหาร อบต.

โครงสร้างการบริหาร อบต.

- สำนักงาน อบต.	โทร.0 – 4433 - 8313	
- นางสาวบุญสม	ไหมตอมพะเนา	เลขานุการสภา อบต.
- นายบำรุง	อาจณกิจ	นายก อบต.
- สิบเอกยุทธภูมิ	ชันทอง	ปลัด อบต.
- นายเต็ม	บวชกระโทก	ประธานกรรมการบริหาร
- นายวิจิตร	ปิ่นกระโทก	กรรมการบริหาร
- นายประยงค์	หลายโคตร	กรรมการบริหาร
- นายเสรี	ปึกกระโทก	กรรมการบริหาร
- นายสุชาติ	เปลกระโทก	กรรมการบริหาร

ในแง่การดำเนินการดูจากประวัติและการบริหารจัดการ ช่วงแรกในบริเวณนี้ ชาวบ้านไม่มีการรวมกลุ่มกันเลย ผลผลิตที่ออกมาก็จะจัดจำหน่ายกันเอง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการตัดราคาตัวเอง สร้างผลเสียให้กับทุกฝ่าย จนกระทั่งเมื่อปี 2538 ได้มีการรวมกลุ่มกันขึ้น โดยนำสินค้าของสมาชิกรวมกันขายที่ร้านค้าของกลุ่ม สร้างรายได้ให้กับสมาชิกได้ดีขึ้น ปัจจุบันได้รับการสนับสนุนจากทางกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

สภาพการรวมตัว

สมาชิกจะกระจายกันผลิตตามบ้าน เมื่อเสร็จแล้วก็จะนำมารวมกันขายที่ร้าน โดยมีคุณพร ประภา เป็นผู้จัดการร้านทำหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบสินค้าในร้าน

จำนวนประชากร

ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 30 คน

อาชีพหลักของชุมชน / กลุ่ม

ทำนา

อาชีพรองของชุมชน / กลุ่ม

ทำเครื่องปั้นดินเผา

ในแง่ของความมั่นคงทางเศรษฐกิจและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่บ้านด่านเกวียน ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ต้องอาศัยทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนา ส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของอำเภอโชคชัยแล้วยังถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมาดังที่ปรากฏในคำขวัญของจังหวัดนครราชสีมาที่ว่า “เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน” สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด

ด้วยความเหมาะสมหลายประการทางด้านศิลปวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง บ้านด่านเกวียน สร้างชื่อเสียงให้กับชาวโชคชัย ชาวจังหวัดนครราชสีมาจึงต้องพัฒนาต่อไป

3.2 ความจำเป็นด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

หากพิจารณาจากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่จังหวัดนครราชสีมาระบุว่าแหล่งเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาและการเดินทางไปหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนก็เดินทางสะดวก อยู่ห่างจากตัวเมือง 15 กิโลเมตรตามทางหลวงหมายเลข 224 (นครราชสีมา - โชคชัย) ปัจจุบันด่านเกวียนมีชื่อเสียงมากในฐานะที่เป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาได้สวยงาม มีรูปแบบที่แปลกและหลากหลาย แต่ยังคงลักษณะดั้งเดิมของกรรมวิธีในการปั้นและใช้ดินดำสัมฤทธิ์ที่มีเอกลักษณ์ของสีแบบดินด่านเกวียนโดยเฉพาะ

3.2.1. เทียวแดนดินแกร่ง รวมแหล่งช่างปั้น

ด่านเกวียนเป็นแหล่งชุมชนขนาดใหญ่ริมแม่น้ำมูล ตั้งอยู่ ณ ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ด่านเกวียนอยู่ห่างจากอำเภอเมืองประมาณ 15 กิโลเมตร ด่านเกวียนมีเนื้อ

ที่ประมาณ 21 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 60,971 ไร่ ด้านเกวียนเป็นแหล่งชุมชนขนาดใหญ่ริมแม่น้ำมูล ชื่อเดิมคือด่านเกวียน ซึ่งแปลว่า เกวียน เตียน โลง ต่อมาได้มีการเติมพยัญชนะ ว แหวนเข้าไปจึงกลายเป็นชื่อด่านเกวียน

เหตุผลน่าเที่ยวด่านเกวียน

1. ได้ชมและเลือกซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์อันมีชื่อเสียง เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน
2. ได้ประสบการณ์เที่ยวชมสินค้าเชิงสาธิต ชมกระบวนการสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผาชมบ้านสาธิต 5 บ้าน คือ บ้านนกกุง บ้านกระถาง บ้านปลา บ้านโคมไฟ และบ้านหอยแล้วชมสิ่งเกี่ยวเนื่องกับเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อาทิ ชุมประตुरुูปแป๊ะ เต่าหลอมใจ
3. ได้เห็นภูมิทัศน์บ้านเรือนวิถีชีวิตท้องถิ่นและความเป็นไทยอีสาน
4. ด่านเกวียนได้รับเลือกให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว จึงเป็นที่ไว้วางใจได้เกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าและมาตรฐานของการบริการ
5. เที่ยวอย่างไม่ต้องกังวลเรื่องความสะดวกสบาย มีห้องน้ำ ที่กิน ที่พัก หรือป้ายบอกทางพร้อมให้บริการเพราะด่านเกวียนเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวจึงมีการดูแลเรื่องเหล่านี้

3.2.2. เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

ด่านเกวียนมีสิ่งวิเศษสุดสำหรับคนชอบการตกแต่งและชอบของสวยงามคือมีเครื่องปั้นดินเผาซึ่งออกแบบและสร้างขึ้นมาอย่างไม่เป็นรองแหล่งผลิตใด

คุณสมบัติเด่นของเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนคือความแกร่งทน ถ้าลองเคาะดูจะมีเสียงดังกังวานเหมือนเคาะโลหะที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการใช้ดินริมแม่น้ำมูล ซึ่งมีแร่เหล็กผสมอยู่มากมาเป็นส่วนประกอบในการผลิตเมื่อผ่านขั้นตอนการเผา แร่เหล็กและธาตุอื่น ๆ ซึ่งเป็นส่วนผสมจะหลอมละลายให้ความแกร่งอีกทั้งยังเคลือบผิวให้ความมันเงาและสีสวยแก่เครื่องปั้นดินเผา สำหรับสีซึ่งจัดว่าสวยงามน่าทึ่งมากที่สุดคือ สีแดงเลือดปลาไหล เมื่อผนวกกับการออกแบบอย่างความคิดไม่เคยย่ออยู่กับที่ พัฒนาการด้านการผลิตและความใส่ใจต่อทุกขั้นตอนเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจึงเป็นสิ่งที่ชื่นชอบของคนที่ชอบการตกแต่งและชอบของสวยงามที่ต้องการสรรหามาครอบครอง ด่านเกวียนมีชื่อเสียงเลื่องลือด้านผลงานเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่ แต่ในขณะเดียวกันก็มีเครื่องปั้นดินเผาขนาดต่างๆ นานาประเภทและรูปแบบไว้ให้เลือกไม่ว่าจะเป็นของประดับของที่ระลึกราคาไม่ก็บาทไปจนถึงของตกแต่งทั้งภายในและภายนอกอาคารนับแสน

บ้านนกกุง

ผู้มีหัวใจรักศิลปะย่อมจะชื่นชมความงดงามแห่งรูป โคร่งสีลาของนกกุงที่ด่านเกวียนความงดงามนั้น ได้ถูกถ่ายทอดให้เป็นเครื่องปั้นดินเผาหลายรูปแบบจะเป็นความสวยงามอย่างมูราล่า

แพน สวยอ่อนช้อยอย่างนกกุงเอื้องอย่าง สวยเรียบหากลึงซึ่งอย่างนกกุงยามขึ้นสงบนิ่งหรือความสวยอีกหลายลักษณะที่ชาวค่านเกวียนได้ตั้งใจสร้างสรรค์อย่างสุดฝีมือ ผู้มีหัวใจรักศิลปะก็จะอยากเห็นผลงานของตนเองที่สามารถถ่ายทอดความงดงามจากสิ่งที่เป็นแรงบันดาลใจออกมาให้ผู้มีหัวใจรักศิลปะเช่นเดียวกันชื่นชมที่บ้านสาธิตแห่งนี้ มีนกกุงเป็นราชินีท่ามกลางหมู่มวลนกอื่น ๆ เพราะยังมีเครื่องปั้นดินเผาเป็นรูปนกหลายชนิดจากฝีมือของชาวค่านเกวียน

บ้านกระถาง

รูปทรงและขนาดคือองค์ประกอบซึ่งสร้างความน่าสนใจให้กระถางดินเผาแต่ละใบ ลวดลายหรือความเรียบเกลี้ยงไร้ลวดลายคือเสน่ห์ ผิดจะเป็นเงาวาววามหรือจะเป็นผิวด้านคือความลึกลับ ซึ่งไม่ต้องสงสัยเลยว่า ชาวค่านเกวียนจะตระหนักและแยกแยะสิ่งเหล่านี้ได้หรือไม่ กระถางดินเผาของค่านเกวียนไม่เคยขาดความน่าสนใจเสน่ห์ความลึกลับซึ่ง

บ้านหอย

ใครบ้างที่ไปเที่ยวทะเลแล้วไม่หิบบเปลือกหอยบนหาดทรายขึ้นมาดูเล่น หลายคนอาจคิดว่าพิศวงว่าน้ำพัดพาเปลือกหอยจากส่วนใดของทะเลขึ้นมาอยู่บนหาดทราย ทั้งนี้เองวัสดุรูปทรงหรือลวดลายเปลือกหอยจึงไม่เคยตกอันดับจากความนิยมของผู้คน ที่ค่านเกวียนเครื่องปั้นดินเผารูปเปลือกหอยมีแบบจำลองธรรมชาติและแบบที่สร้างขึ้นมาจากจินตนาการของคนเราถ้าอยากได้เครื่องปั้นดินเผารูปกบเกาะแน่นอยู่บนเปลือกหอยค่านเกวียนก็มีให้เลือก เมื่อได้เห็นและได้แตะนิ้วสัมผัสเปลือกหอยจากฝีมือชาวค่านเกวียนแล้ว หลายคนอาจจะพิศวงว่าน้ำพัดเปลือกหอยมาจากส่วนใดของทะเลขึ้นมาค่านเกวียน

บ้านปลา

เห็นครีบ เกร็ดและหางชัดเจนไซ้ใหม่ ความโค้งและสะบัดไวนั้นหรือราวกับได้เห็นปลาจริง ๆ กำลังแหวกว่ายในสายน้ำ ปลาไม่ต้องอยู่ในน้ำก็มีชีวิตอยู่ได้ ดูเหมือนว่าชาวค่านเกวียนจะบอกตนเองเช่นนั้นแล้วประสานความรู้สึกเข้ากับใจรักและฝีมือ ที่ค่านเกวียนปลาซึ่งสร้างสรรค์ขึ้นมาจึงเป็นทั้งเครื่องปั้นดินเผาและการจำลองธรรมชาติได้อย่างมีศิลปะ

บ้านโคมไฟ

ระหว่างเนื้อดินเผามีช่องแยกหรือรอยเจาะเพื่อให้ความสว่างของแสงออกมาแล้วเปลวไฟก็เดินสวยอยู่ภายในลิและผิวของเนื้อดินเผา จะประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุใด โคมไฟก็น่าปลื้มเสมอสำหรับผู้คนซื้อชื่อว่า โคมไฟเดิมความมีชีวิตให้ทุกสถานที่และเมื่อยังเป็น โคมไฟเครื่องปั้นดินเผาที่ทำขึ้นที่

ด้านเกวียนก็คงไม่ใช่เรื่องเกินความจริง ถ้าจะพูดว่าเรื่องของแสงสว่างส่องจากดินเผาที่นั่นด้านเกวียนไม่แพ้ผู้อื่นใด

นอกจากนี้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา กำลังปรับปรุงพัฒนาเป็นแหล่งสินค้าของฝากที่ครบวงจร สะดวกการเดินทาง จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดนครราชสีมา สร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชน พร้อมจะพัฒนาเป็นเป็นศูนย์ฝึกอาชีพแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนต่อไป

3.3 ความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ

โดยทั่วไปแล้วชาวอำเภอโชคชัยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัจจุบันอาชีพเสริมทำเครื่องปั้นดินเผา มีจำนวนประชากรในตำบลด้านเกวียนในเขต อบต. 2,502 คน 535 ครัวเรือน มีรายละเอียดข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์กลุ่มผู้บริโภคสินค้า 10 กลุ่ม ผู้ประกอบการ 123 ร้านดังนี้

3.3.1 ข้อมูลเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ (Product Story)

ด้านเกวียนเป็นแหล่งมรดกศิลปสำคัญของเครื่องปั้นดินเผา เช่น ดินคามริมฝั่งมูลตามตะกุดต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นเป็นการประกอบอาชีพของประชาชน ส่วนมากถนัดในการปั้นเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งแตกต่างจากสมัยเดิมจะทำอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า “ตะกุด” เพราะมีดินและแหล่งน้ำและไม้ที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับเผาเครื่องปั้นดินเผา ตามคำบอกเล่าของคนในสมัยก่อนเล่าต่อ ๆ กันมาว่า มี “พวกข่า” คือพวกเร่ร่อน (คล้ายผีตองเหลือง) เป็นชนกลุ่มเล็ก ๆ ใช้ใบไม้แห้งทำเป็นที่พักและจะย้ายที่อยู่ไปเรื่อย ๆ เป็นผู้นำดินมาปั้นเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น โอ่งดิน ไหครก เป็นต้นและมีรูปลักษณ์ที่แตกต่างกันกับปัจจุบันนี้ ฉะนั้นจึงแบ่งการทำเครื่องปั้นดินเผาของบ้านด้านเกวียนเป็น 4 ยุคดังนี้

- ยุคที่ 1 จะปั้นหม้อน้ำ โอ่ง ครก และเครื่องใช้ที่จำเป็นในครัวเรือน เป็นต้น
- ยุคที่ 2 จะสืบทอดกันมาเป็นกระถาง ไห กระถางรินน้ำข้าว เป็นต้น
- ยุคที่ 3 จะทำเป็นลักษณะเดิมและดัดแปลงเล็กน้อยแต่ก็จะอยู่ในลักษณะเดิม
- ยุคที่ 4 ในยุคนี้เปลี่ยนแปลงจากเดิมมาก นอกจากจะปั้นโอ่ง กระถางแล้วยังเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ และยังเปลี่ยนแปลงอีกหลายอย่างดังที่เห็นในทุกวันนี้

ตารางที่ 3.6 ตารางแสดงกลุ่มผู้ผลิตและสินค้าประเภทเครื่องปั้นดินเผาต่างเกวียน

ลำดับที่	ผู้ผลิตและสินค้า (Producer & Products)	ที่อยู่ (Address)	โทรศัพท์ (Telephone)
1	<u>กลุ่มหัตถ์</u>	16 หมู่ 7 ตำบลบ้านเกวียน อำเภอ ไชค ชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	08 9722 3630 , 044 338467
2	<u>ชมรมคนรักดินเผา</u>	265 ถนนมิตรภาพ ซอย 15 ตำบลโน เมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000	08 1579 3415, 044 298985
3	<u>กลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา</u>	68 หมู่ 1 ตำบลบ้านเกวียน อำเภอ ไชค ชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	08 9480 2919, 08 6874 6689
4	<u>กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา</u>	131 หมู่ 3 บ้านค่านชัย ตำบลบ้าน เกวียน อำเภอ ไชคชัย จังหวัด นครราชสีมา 30190	044 375204, 08 1878 3224
5	<u>กลุ่มเครื่องประดับดินเผาค่านเกวียน</u>	78 หมู่ 3 บ้านค่านเกวียน ถนนราช สีมา-ไชคชัย ตำบลบ้านเกวียน อำเภอ ไชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	044 375215 , 08 1062 3321
6	<u>Umdang Ceramics Co., Ltd.</u>	34 หมู่ 4 ตำบลบ้านเกวียน อำเภอ ไชค ชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190 www.umdang.com	044 375203-12
7	<u>กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านกระโดก</u>	14 หมู่ 5 บ้านประโดก ตำบลหนอง หลัก อำเภอชุมพวง จังหวัด นครราชสีมา 30270	08 1955 4834
8	<u>BARAY POTTERY</u>	59 หมู่ 3 ตำบลบ้านเกวียน อำเภอ ไชค ชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	08 1600 8657, 08 4962 4950
9	<u>กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา</u>	128/3 หมู่ 7 ตำบลบ้านเกวียน อำเภอ ไชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	08 1074 2812
10	<u>โรงงานเครื่องปั้นดินเผา</u>	หมู่ 8 บ้านหนองกก ตำบลท่าจะหลุง อำเภอ ไชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	044 375186, 08 1966 7377

3.3.2 กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนนครราชสีมา

ตารางที่ 3.7 ตารางแสดงรายชื่อกลุ่มผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

หน่วยงานภาครัฐ	บริษัท / หน่วยงาน	ที่อยู่	ชื่อผู้ติดต่อ
ธุรกิจหลัก	-		โสธยา แดงกระโทก
	-		สมาน ปิ้งกระโทก
	-		บุญเลียง ไปล่กระโทก
	-		สม เปล้ากระโทก
	-		สุชาติ นามกระโทก
	-		เจือ ป่วนกระโทก
	-		เสกสรร ปี่กระโทก
	-		แบน เบี้ยกระโทก
	-		สร้อย เปลี่ยนกระโทก
	-		สุวัฒน์ ปรีอกระโทก
	-		สมเดช ปากกระโทก
	-		เสน่ห์ เปรี่ยมกระโทก
	-		จำรัส เปื่อนกระโทก
	-		สมอาจ สุขมงคล
	-		สมพงษ์ บาดกระโทก
	-		อรศิริ โพธิกนิษฐ์
	-		ภัสสร
	-		วิภาพร ปราบทอง
	-		นรินทร์ ชำนาญกิจ
	-		เป้า ครีบกระโทก
-		ธีรพันธ์ วรรณลา	
-		สมหมาย โสตุฤทธิ์	
-		คำปอง ลาวอริญ	

-		มัลลิกา ภู่มอก
-		อดิศักดิ์ ศรีมะเร็ง
-		ธีชญมน เรือนกระโทก
-		จิระมาศ ชันด์สำโรง
-		พัทธนันท์ เปลี่ยนกระโทก
-		สำรวย ลมกระโทก
-		อมรรรัตน์ ศรีมะเร็ง
-		ประสาท ยงทะเล
-		จินตนา สุขประยูร
-		ชุติมา แสงทอง
-		พิศ ป้อมสินทรัพย์
-		สมหมาย สิงห์ทะเล
-		มะลิ บ่อยกระโทก
-		ประสิทธิ์ ปี่กระโทก
-		วัฒนา บั้งกระโทก
-		แทน ป่วนกระโทก
-		ไพสันต์ ไทยแท้
-		สมาน บาดกระโทก
-		นนทนัน ป่วนกระโทก
-		ถนอม เบี้ยกระโทก
-		ปรีชา จันทร์เพ็ง
-		บาลรุญ บวชกระโทก
-		นิตย์ ป้อกระโทก
-		ฉลอม ปรากฏกระโทก
-		จอย นุชกระโทก
-		เทพ บวชกระโทก
-		ศักดิ์ คำนกระโทก
-		เทียน คำนกระโทก

-		ประสิทธิ์ บ่อขกระโทก
-		พั้ว เป็กระโทก
-		สนอง เบ็ขกระโทก
-		ยุพิน อ่อนปรุ
-		สมจิตร เบ็ขกระโทก
-		สุกร มาไทยทองกลาง
-		จิต บ่มกระโทก
-		สนั่น เปล็ขกระโทก
-		ชำนาญ ฤกษ์กระโทก
-		เหลือ เบ็ขกระโทก
-		พัน บวขกระโทก
-		ทะนง ปรุกระโทก
-		เล็ม ปั้นกระโทก
-		เม็ขน สิงห์ทะเล
-		อุดม เปล็ขกระโทก
-		สมโภชน์ บวขกระโทก
-		เที่ยง ค่านกระโทก
-		ทองพูน ปั้นกระโทก
-		สนัด บาดกระโทก
-		สมหมาย บาดกระโทก
-		จันทร์ เตขกระโทก
-		แมน สิงห์ทะเล
-		ประสิทธิ์ เบ็ขกระโทก
-		ร่วม เบ็ขกระโทก
-		แสวง ครีบกระโทก
-		เนตร ป้วงกระโทก
-		ครรชิต คอกกระโทก
-		ควงแข บ่อขกระโทก

-	สมพงษ์ แนบกระโทก
-	สนั่น บวชกระโทก
-	แจ่ม บวชกระโทก
-	เชน เพาะกระโทก
-	สาย แต่งกระโทก
-	สำราญ ป้ายกระโทก
-	สวัสดิ์ บ่อยกระโทก
-	ชาญ เบี้ยกระโทก
-	เสงี่ยม แก้ววิสัย
-	สุระศักดิ์ บ่อยกระโทก
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	ศรีนวล บุญนตร
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	สมพงษ์ บาดกระโทก
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	ถวัลย์ ภู่มาก
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	สุพรรณ ใจแก้ว
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	สุทร มาไททองกลาง
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	สำราญ บ่อยกระโทก
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	ป้าจรรย์ ลักษณะประพัฒน์
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	ประเสริฐ ป่วนกระโทก
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	ปรีชา จันทร์เพ็ง
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	สุชาติ เกษมพงศ์
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	มล ป่วนกระโทก
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	รำพรรณ เปล้ากระโทก
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	สมใจ เปล้ากระโทก
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	สายยนต์ แป้นกระโทก
ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา	ประนอม สิงห์ทะเล
นักพัฒนาชุมชน	อรุณี ทองไหม
ผอ. กองสวัสดิการสังคม	ประสิทธิ์ คุ้มฉิมพลี
ปลัดเทศบาลตำบลบ้านกรวย	อโนชา พลทองมาก

	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		นกแก้ว ลักษณะประพัตน์
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		ศรีจันทร์ จันท์เพ็ง
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		เจ้า ประภะ โทก
	เจ้าของร้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		กมล ป่านกระ โทก
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		กัญญาณี สร้อยบัวจันทร์
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		ปิยมารณ์ สุขเมฆานนท์
	เจ้าของร้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		คารณี ประดิษฐ์แสง
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		สมพร มิ่งขวัญ
	ชุมชนเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		พนา สุขสวัสดิ์
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		กาญจน์ สุ่มกัม
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		ชรินทร์ แซ่กู๋
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		สุติมา มโหธร
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		ประกอบ นุชกระ โทก
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		สมชาย โลตุลสิทธิ์
	ร้านมคแดงดินเผา		ชูชัย ใจแก้ว
	ร้านขี้		อังศุภาณี หมั่นพุดิ
	ร้านแดงดินเผา		ศตายุ ภูทอง
	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน		จำปา เบี้ยกระ โทก
	ร้านแม่บ้าน		พรประภา สุติภาธนาภรณ์
อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง			
อุตสาหกรรมสนับสนุน			
หน่วยงานเฉพาะทาง / สถาบันการศึกษา			
องค์กร สมาคม หน่วยงานที่สนับสนุนคลัสเตอร์			

3.3.3 รูปแบบเครื่องปั้นดินเผา

หากเอ่ยถึงสินค้า โอท็อป (OTOP) หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงแล้วละก็ เชื่อแน่ว่าต้องมีชื่อของ"เครื่องปั้นดินเผาค่านเกวียน" จากตำบลค่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ติดอยู่ในอันดับต้นๆ กับเขาด้วย เหตุเพราะว่าเครื่องปั้นดินเผาค่านเกวียนนั้น มีชื่อเสียงมาช้านานแล้วในความโดดเด่นทั้งด้วยตัวสินค้าที่มีความแข็งแกร่ง ทนทาน และมีความสวยงามด้านเอกลักษณ์และรูปแบบงานปั้นที่มีความหลากหลาย และกำลังเป็นสินค้าที่นิยมของตลาดในปัจจุบันนี้

หากย้อนมองกลับไปถึงความเป็นมาของความเป็นเครื่องปั้นดินเผาค่านเกวียนที่มีชื่อเสียงอันโด่งดังไปไกลทั่วทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศแล้วนั้น ต้องบอกว่าเมื่ออดีตนั้น หมู่บ้านค่านเกวียนเป็นชุมชนเก่าแก่แห่งหนึ่งของที่ราบลุ่มแม่น้ำมูล และเคยเป็นที่พักกองคาราวานเกวียนสินค้าที่ขึ้นล่องระหว่างโคราช-เขมร จึงทำให้หมู่บ้านนี้ได้มีชื่อเรียกขานกันมาว่า ค่านเกวียน และเมื่อก่อนชาวบ้านค่านเกวียนมีอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก

จนกระทั่งเมื่อมีชาวข่า ชนเผ่าตระกูลมอญ-เขมร เข้ามาทำงานก่อสร้างโบสถ์ และได้นำดินมาปั้นเป็นภาชนะ และเผาเก็บไว้ใช้สอยในครัวเรือน เมื่อชาวบ้านมาเห็นก็เกิดความสนใจ และฝึกฝนฝีมือการทำเครื่องปั้นดินเผาจนเกิดความชำนาญ และยึดเป็นอาชีพในเวลาต่อมา โดยเมื่อถึงหน้าน้ำก็ทำนาหาอยู่หากินกับผืนป่าและแหล่งน้ำอันอุดมสมบูรณ์อย่างเรียบง่าย พอถึงหน้าแล้งก็ทำเครื่องปั้นดินเผาไว้ใช้สอยในครัวเรือน ส่วนที่เหลือก็เอาไว้ไปขายหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ขาดแคลนเท่านั้น

และเมื่อในแต่ละปีจะมีกองคาราวานมาซื้อเครื่องปั้นดินเผาจากชาวบ้าน นำเอาไปขายเป็นจำนวนมาก จึงทำให้วิถีชีวิตชาวค่านเกวียนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาไว้ใช้สอยเอง ก็ปรับเปลี่ยนเมื่อเห็นว่าเครื่องปั้นดินเผาสามารถผลิตขายเป็นสินค้าสร้างรายได้ได้ ก็ทำให้มีผู้สนใจเรียนรู้และพัฒนาการทำเครื่องปั้นดินเผาเพื่อการจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น และก็มี การเปลี่ยนแปลงการผลิตงานปั้นรูปแบบใหม่ๆ เพื่อสนองต่อความต้องการของตลาดตามสมัยนิยมมากยิ่งขึ้น ทำให้งานเครื่องปั้นดินเผาค่านเกวียนมีความหลากหลายทั้งรูปแบบ ลวดลายสีสันทันและกรรมวิธีการผลิต แต่แล้วก็ยังคงไว้ด้วยเอกลักษณ์และความสวยงามในแบบของเครื่องปั้นดินค่านเกวียน

สำหรับเอกลักษณ์ของงานเครื่องปั้นดินเผาค่านเกวียนนั้น เห็นจะอยู่ตรงที่ความแปลกใหม่ของการออกแบบรูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ และสิ่งสำคัญก็คือ ผลิตภัณฑ์นั้นมีความแข็งแกร่ง ทนทาน และพื้นผิววัดดูมีความมันวาวสวยงาม ที่ไม่มีเครื่องปั้นดินเผาที่ไหนเหมือน เพราะดินที่ชาวค่านเกวียนนำมาใช้ในการปั้น เป็นดินเหนียวเนื้อละเอียดคุณภาพดีมีสีแดงหรือสีน้ำตาลดำ ที่ขุดขึ้นมาจากริมฝั่งแม่น้ำมูล

ซึ่งเนื้อดินเหนียวนั้นมีแร่เหล็กผสมอยู่มาก มีคุณสมบัติพิเศษตรงที่ เนื้อดินปั้นง่ายต่อการขึ้นรูป ทนทานต่อการเผา ไม่บิดเบี้ยวเสียทรงหรือแตกหักง่าย และเมื่อเผาด้วยความร้อนสูง แร่เหล็ก

และแร่ธาตุอื่นๆ ที่เป็นส่วนผสมจะหลอมละลายเคลือบผิวภาชนะไปในตัว ทำให้ได้ชิ้นงานที่มีสีเป็นธรรมชาติออกสีดำมันหรือสีน้ำตาลแดง หรือสีเลือดปลาไหล ซึ่งเป็นสีที่ได้รับความนิยมว่าสวยที่สุด

ปัจจุบันนี้นักทอทองเที่ยวเดินทางมายังหมู่บ้านด่านเกวียน จะได้พบกับอาณาจักรแห่งความยิ่งใหญ่ของสินค้าเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ที่มีบรรดาร้านค้าจำนวนมากตั้งวางขายสินค้าเรียงรายอยู่เต็มสองฟากฝั่งถนนและในตัวหมู่บ้าน ซึ่งสินค้าที่ดูละลานตาเหล่านี้มีรูปแบบหลากหลายกันไป ตั้งแต่สินค้าชิ้นเล็กๆ อย่างสร้อยข้อมือ สร้อยคอที่ทำมาจากดินเผา ตุ๊กตาดินเผาประดับบ้าน หลากรูปแบบ หลากสีสัน จนกระทั่งไปถึงสินค้าชิ้นใหญ่ๆ ไว้ใช้งานอย่างพวกโอ่งแจกัน กระถาง รวมไปถึงพวกของตกแต่งบ้าน และประดับสวนที่ดูสวยงามมากมาย สนทนาราคานั้นเรียกว่าชาวบ้านขายแบบไม่ได้หวังเอากำไรอะไรมากมายนัก นักท่องเที่ยวสามารถคว้าสิ่งต่างๆ ได้แบบสบายๆ

และนอกจากที่นักท่องเที่ยวจะได้เลือกซื้อของอย่างสนุกมือกันแล้ว ภายในหมู่บ้านด่านเกวียน ยังมีการทำเครื่องปั้นดินเผาให้นักท่องเที่ยวได้ชมกันอีกด้วย เรียกว่าได้ดูกระบวนการผลิตกันแบบสดๆ อย่างที่ร้านขายเครื่องปั้นดินเผาบ้านเล็กๆ ของลุงแก้ว เบ็ญชะกระโถก ชายชราที่อายุอานามปาเข้าไปกว่า 73 ปีแล้ว แต่ว่าลุงแก้วยังนั่งปั้นดิน ทำเครื่องปั้นดินเผาโชว์ให้นักท่องเที่ยวได้เห็นแบบสบายอารมณ์และดูที่ท่าว่าแก่ชรามีความสุขกับชิ้นงานที่ตัวเองได้ทำเสียเหลือเกิน

"ผมปั้นมาประมาณ 50 ปีแล้ว ทำมาตั้งแต่อายุ 18 ปี ตอนนี้อย่างไรก็ไม่แก่ ยังมีแรงทำก็ทำต่อไป เพราะเครื่องปั้นดินเผาที่ทำมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ก่อนก็เอาดินที่บ่อดินไปช่วยกันหาบมา แยกมาแล้วก็มารคน้ำแล้วก็เหยียบกัน ขำกันทำกันเป็น โอ่งใส่น้ำ" ลุงแก้วบอกพร้อมกับก้มหน้าก้มตาปั้นต่อไป

ถามไถ่ลุงแก้วว่าเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนที่ลุงทำมีความพิเศษกว่าที่อื่นๆ ตรงไหน ลุงแกตอบแบบอมยิ้มบอกว่า หลายคนซื้อเครื่องปั้นดินเผาของแกไปใช้แล้วมักจะบอกว่ามีความทนทานและความสวยงาม เอาไปใช้แล้วได้ผลประโยชน์ดี และก็จะแวะมาเที่ยวและมาซื้อกันเยอะ ซึ่งรับรู้แบบนี้แล้วก็รู้สึกภูมิใจกับลุงแก้วไปด้วย ที่ถึงแม้ว่าแก่จะแก่แล้ว แต่ก็มีความสุขกับสิ่งที่ทำ และก็มีรายได้พอเลี้ยงชีพอย่างพอเพียง

"รายได้ตอนแก่ผมคิดไม่ออกบอกไม่ถูก แต่ผมก็ว่าทำพอให้ผมอยู่ได้ ผมยังพอมีแรงทำก็ช่วยลูกช่วยหลานทำ พอได้ใช้ได้สอยกับลูกหลานไปวันๆ เร็วแรงก็ร่วงโรยไป ถ้าเหนื่อยผมก็หยุดทำ พักผ่อน ถ้ายังมีแรงและมีฝีมือก็ยังทำอยู่ ถ้าทำไม่ไหวก็ค่อยแขวนนวม แต่ตอนนี้ก็มีลูกหลานมาสืบต่อ มาช่วย มาหัดปั้น ผมมีความสุขกับการที่ได้ทำงานปั้น และภูมิใจกับงานปั้นดินเผา"

ลุงแก้วบอกด้วยความรู้สึกภูมิใจในการเป็นช่างปั้นเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนของแกมาก แทบยังทิ้งท้ายฝากบอกนักท่องเที่ยวทุกคนด้วยอีกว่า "ถ้าผมไม่ป่วย แล้วนักท่องเที่ยวมาดู ก็จะให้เห็นผมนั่งปั้นอยู่ทุกวัน ผมยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกคน"

บทที่ 4

การพัฒนาองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมา

องค์ประกอบในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมา มีองค์ประกอบ 3 ประการคือ การวิเคราะห์อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยว การพัฒนาอุทยานแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งหากดำเนินการกับองค์ประกอบทั้ง 3 ประการดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมพอดีแล้วจะส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศูนย์รวมหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาและของตกแต่งบ้านที่สืบสานงานศิลป์จากภูมิปัญญาสู่สากลเป็นอาณาจักรเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ อันนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของภูมิภาคได้

4.1 การวิเคราะห์อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญในการจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ จากการศึกษาจากข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) โดยอาศัยแนวสัมภาษณ์ (Interview Guide) จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key - information) พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 120 คน ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่ต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ไม่มีใครปฏิเสธถึงความจำเป็นในการที่ต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมาเลยแม้แต่รายเดียว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชาวจังหวัดนครราชสีมาให้ความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาจังหวัดนครราชสีมาเป็นอย่างมากและอยากเห็นหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาจังหวัดนครราชสีมามีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาสากลและรมสินค้าไทยสู่สากล (Please Promote Thai Interlignce to International) เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวทั่วไปทั้งไทยและต่างประเทศ

จำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2551 ของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมาจากปี 2550 แนวโน้มของอุปสรรคมีความแปรปรวนโดยตรงกับปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากปัญหาค่าครองชีพสูงขึ้น ปัญหาราคาน้ำมันแพงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาการเมือง ประชาชนขาด

ความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจและการเมือง การลงทุนชะลอตัว ประชาชนมีการออมมากขึ้นรวมถึงงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งงบประมาณที่รัฐสนับสนุนน้อยทำให้ดัชนีการบริโภคลดต่ำลงรวมถึงรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวนผู้เที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนนครราชสีมา ลดน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2550

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมา มีเป้าหมายหลัก 2 พื้นที่คือ หมู่บ้านต้นแบบหนึ่ง ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนและแหล่งจำหน่ายสินค้าด่านเกวียนพลาซ่า (จากการสัมภาษณ์ จ.ส.ต.วศิน กรกระโทก หัวหน้าฝ่ายแผนฯ สำนักงานเทศบาลตำบลด่านเกวียน เมื่อวันที่ 15 ก.พ. 2551) ระบุว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านด่านเกวียนน้อยกว่าปีที่แล้ว (พ.ศ.2550) ส่วนมากมาเป็นกลุ่มทัวร์ใช้เวลาจับจ่ายซื้อสินค้าเป็นของฝากบริเวณด่านเกวียนพลาซ่า ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ด่านเกวียนพลาซ่าเป็นศูนย์รวมหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผามากมายเลือกซื้อได้ครบวงจรทั้งเครื่องประดับของตกแต่งบ้านจัดสวนตลอดจนสินค้าส่งออก นักท่องเที่ยวใช้เวลาไม่มากในการเลือกซื้อเพราะสินค้าไม่กระจัดกระจายผิดกับหมู่บ้านต้นแบบหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ขอมรับจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศสินค้าโอท็อปขึ้นชื่อ แต่ใช้เวลามากในการเลือกซื้อใครได้ไปเยี่ยมชมแล้วต้องชื่นชม นอกจากนี้หมู่บ้านโอท็อปต้นแบบด่านเกวียนยังเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้วิถีแห่งภูมิปัญญา มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตัวสินค้าควบคู่กับการให้บริการด้านต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อให้เป็นต้นแบบและสถานที่ศึกษาและเพื่อขยายผลให้ชุมชนอื่น นอกจากนั้นหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบบ้านด่านเกวียนยังเป็นหนึ่งในสี่ของประเทศที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมาเยี่ยมชม

หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนอยู่ในความดูแลของเทศบาลตำบลด่านเกวียนเปิดต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกวัน โดยไม่มีการเก็บค่าเข้าชม ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาเที่ยวชมจำนวนมาก

ตารางที่ 4.1 สถิติท่องเที่ยวภายในประเทศของกลุ่มจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์และชัยภูมิ เดือนมกราคม – ธันวาคม ปี 2548 – 2549

รายการ	รวม 4 จังหวัด			นครราชสีมา			บุรีรัมย์			สุรินทร์			ชัยภูมิ		
	2549	2548	Δ (%)	2549	2548	Δ (%)	2549	2548	Δ (%)	2549	2548	Δ (%)	2549	2548	Δ (%)
จำนวนผู้เยี่ยมชม	7,768,491	6,761,529	+14.89	4,967,023	4,301,398	+15.47	917,066	837,281	+9.53	794,694	677,686	+17.27	1,089,708	945,164	+15.29
คนไทย	7,624,617	6,624,486	+15.10	4,873,037	4,212,394	+15.68	886,412	803,993	+10.25	778,452	665,725	+16.93	1,086,716	942,374	+15.32
ชาวต่างประเทศ	143,874	137,043	+4.98	93,986	89,004	+5.60	30,654	33,288	-7.91	16,242	11,961	+35.79	2,992	2,790	+7.24
จำนวนนักท่องเที่ยว	4,800,795	4,050,781	+18.52	3,169,236	2,620,474	+20.94	485,721	463,265	+4.85	613,603	514,122	+19.35	532,235	452,920	+17.51
คนไทย	4,706,360	3,959,203	+18.87	3,094,385	2,545,302	+21.57	48,054	457,522	+4.92	601,741	504,962	+19.17	530,180	451,417	+17.45
ชาวต่างประเทศ	94,435	91,578	+18.87	74,851	75,172	-0.43	5667	5,743	-1.32	11,862	9,160	+29.50	2,055	1,503	+36.73
จำนวนนักท่องเที่ยว	2,967,696	2,710,748	+3.12	1,797,787	1,680,924	+6.95	431,345	374,016	+15.33	181,091	163,564	+10.72	557,473	492,244	+13.25
คนไทย	2,918,257	2,665,283	+9.48	1,778,652	1,667,092	+6.69	406,358	346,471	+17.28	176,711	160,763	+9.92	556,536	490,957	+13.36
ชาวต่างประเทศ	49,439	45,465	+9.49	19,135	13,832	+38.34	24,987	27,545	-9.29	4,380	2,801	+56.37	937	1,287	-27.20
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย (วัน)	2.49	2.82	-	2.41	2.67	-	2.45	3.02	-	2.64	3.11	-	2.80	3.12	-
คนไทย	2.48	2.82	-	2.40	2.67	-	2.45	3.02	-	2.66	3.13	-	2.81	3.13	-
ชาวต่างประเทศ	2.62	2.61	-	2.81	2.73	-	2.30	2.77	-	1.78	1.73	-	1.39	1.30	-
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน (บาท)															
ผู้เยี่ยมชม	715.72	663.43	+7.88	829.73	772.26	+7.44	573.18	530.32	+8.08	578.48	538.22	+7.48	431.99	403.20	+7.14
คนไทย	706.89	654.78	+7.96	817.98	760.36	+7.58	574.28	530.79	+8.19	575.37	535.92	+7.36	431.36	402.70	+7.12
ชาวต่างประเทศ	1,150.13	1,084.24	+6.08	1,301.05	1,233.12	+5.51	526.73	511.32	+3.01	794.40	752.90	+5.51	768.82	691.13	+11.24
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)															
ผู้เยี่ยมชม	10,670.02	9,368.16	+13.90	7,815.38	6,713.08	+16.42	927.86	938.92	-1.18	1,041.43	947.20	+9.95	885.35	768.96	+15.14
คนไทย	10,328.69	9,059.81	+14.01	7,517.26	6,443.23	+16.67	907.82	916.70	-0.97	1,021.17	933.16	+9.43	882.44	766.72	+15.09
ชาวต่างประเทศ	341.33	308.35	+10.70	298.12	269.85	+10.48	20.04	22.22	-9.81	20.26	14.04	+44.30	2.91	2.24	+29.91

ตารางที่ 4.2 ผลการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น โอท็อป ปี 2550

นางสาวปรีชา โสภณา พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมาและเลขานุการ นตผ.จังหวัดได้ตั้งเป้าหมายการจำหน่ายสินค้า โอท็อป ในปีงบประมาณ 2551 จำนวนเงิน 2,070,000,000 บาท ซึ่งผลการดำเนินการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น ตั้งแต่เดือนกันยายน - เดือนมกราคม 2551 มียอดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นเป็นจำนวนเงิน 716,324,285 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.61 ดังนี้

ที่	อำเภอ / กิ่งอำเภอ	เป้าหมาย ปี 2551 (บาท)	รายได้เดือน ม.ค. (บาท)	ยอดสะสมถึง ปัจจุบัน (บาท)	คิดเป็นร้อย ละ
1	เมืองนครราชสีมา	210,944,000	23,393,000	69,032,000	32.73
2	คง	6,250,000	815,200	2,890,850	46.25
3	ครบุรี	4,096,000	223,800	1,166,480	28.48
4	จักราช	9,020,000	800,650	2,248,780	24.93
5	โชคชัย	160,000,000	17,690,000	51,121,000	31.95
6	ชุมพวง	3,900,000	462,000	1,503,000	38.54
7	ด่านขุนทด	10,800,000	485,500	2,779,720	25.74
8	โนนไทย	11,900,000	1,154,800	4,207,190	35.35
9	บัวใหญ่	4,750,000	488,680	1,582,380	33.31
10	โนนสูง	30,000,000	1,953,000	6,788,100	22.63
11	ปักธงชัย	1,346,125,000	1,953,000	6,788,100	22.63
12	ปากช่อง	82,700,000	1,12,040,100	474,053,920	35.22
13	พิมาย	53,670,000	9,853,000	36,431,710	44.05
14	สีคิ้ว	13,790,000	6,629,000	20,670,000	38.51
15	สูงเนิน	3,300,000	1,332,000	4,554,560	33.03
16	ประทาย	2,100,000	353,360	1,213,460	36.77
17	ห้วยแถลง	15,000,000	1,305,350	4,503,999	30.03
18	ขามทะเลสอ	1,500,000	130,240	595,400	39.69
19	ขามสะแกแสง	17,800,000	1,632,200	6,892,500	38.72
20	เสิงสาง	8,300,000	577,900	1,960,600	23.62
21	บ้านเหลื่อม	500,000	61,550	191,105	38.22
22	หนองบุญมาก	11,000,000	1,087,000	3,383,500	30.76
23	แก้งสนามนาง	1,570,000	137,188	524,189	33.39
24	โนนแดง	1,125,000	105,570	381,690	33.93

25	วังน้ำเขียว	39,724,000	2,048,000	11,331,500	28.53
26	เมืองยาง	701,000	48,000	152,600	21.77
27	เทพารักษ์	1,950,000	68,000	328,000	16.82
28	พระทองคำ	3,219,800	330,600	1,173,400	36.44
29	ลำทะเมนชัย	420,000	40,300	183,100	43.60
30	เฉลิมพระเกียรติ	1,878,000	319,640	429,230	22.86
31	สีดา	3,127,000	215,800	1,000,680	32.00
32	บัวลาย	8,840,200	1,280,000	2,388,500	27.02
	รวม	2,070,000,000	187,253,978	716,324,285	34.61

จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่จังหวัดนครราชสีมาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ปี 2549 เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ถึง 20.94 % จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา จากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2548 จำนวน 2,545,302 คน เพิ่มขึ้นเป็น 3,094,385 คน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศปี 2549 ลดลง 0.43 % จากจำนวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา 75,172 คน ลดลงจากปี 2548 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 74,851 คน และจากการสอบถามชาวด่านเกวียนจำนวน 30 รายกล่าวว่า

ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่หมู่บ้านด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมา มีเป้าประสงค์ชัดเจนคือ การเลือกซื้อเครื่องปั้นดินเผาหลากหลายรูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นของฝากทั้งภานะที่ใช้ในครัวเรือน เครื่องประดับ ของตกแต่งบ้าน จัดสวนตลอดจนสินค้าส่งออกไปขายยังต่างประเทศที่เป็นที่รู้จักทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ (ในช่วงปลายปี 2547) หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้าน โอท็อปต้นแบบจากกรมการพัฒนาชุมชนซึ่งเป็น 1 ใน 4 ของประเทศและได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน โอท็อปอีกด้วย

สะท้อนให้เห็นว่าการดึงดูดนักท่องเที่ยวมิได้หมายถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น ๆ เป็นการเฉพาะมีความจำเป็นต้องพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ รอบด้านเข้าด้วยกัน เช่น การพัฒนาถนนให้มีสภาพดี ปรับปรุงสะพานทางเร็ว ระบบจราจร สาธารณูปโภค ติดตั้งโคมไฟสาธารณะและขยายเขตไฟฟ้า ประปา ทำผังเมืองรวม อบรมส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในท้องถิ่นให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดซื้อถังรองรับขยะ จัดทำเกษตรไร้สารพิษ จัดงานมหกรรมโคมไฟประดับเครื่องปั้นดินเผา จัดงานมหกรรมและหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ปรับปรุงภูมิทัศน์และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว อบรมอาสาสมัครมัคคุเทศน์หรือยุวมัคคุเทศน์บริการรถพ่วงลากบรรทุกกลางงูนักท่องเที่ยวหรือครุภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน มีการตั้งกองทุนสนับสนุนกลุ่มอาชีพด่านเกวียน โคมเสตย์ให้มีเตาเผาถ่าน 200 ลิตร การผลิตเตาเผาถ่านอัดแท่ง เป็นต้น อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวที่หลากหลายดังกล่าวนำมาวิเคราะห์โดย

องค์รวมเพื่อนำไปหาจุดลงตัวที่เหมาะสมที่สุด ฉะนั้นการเสนอให้ด่านเกวียนเป็นหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบแห่งแรกของภาคอีสานสังสรรค์งานศิลป์ให้เป็นอาณาจักรเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนตลอดจนเสนอให้ส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้มีความพร้อมในการพัฒนาสินค้าให้ก้าวสู่สากล ภายใต้แนวคิดการเชื่อมโยงมาตรฐานสินค้าจากระดับภูมิภาคสู่สากลและเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ไทยสามารถก้าวไปสู่ตลาดโลกได้และเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางสร้างรายได้ให้หมู่บ้านอย่างยั่งยืน รัฐบาลได้มีนโยบายคัดเลือกหมู่บ้านในภูมิภาคต่าง ๆ ที่มีความพร้อมเป็นหมู่บ้านต้นแบบนำร่องในการดำเนินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ครบวงจร ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บ้านด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา เป็นหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกและจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการหมู่บ้านต้นแบบการดำเนินยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศได้รู้จักกับผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน เป้าหมายการส่งออกของผลิตภัณฑ์ในตลาดโลก เพื่อเป็นต้นแบบของการดำเนินการในหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไป จึงนับได้ว่าการพัฒนาอุปทานแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดนั้นมีความจำเป็นต้องบูรณาการองค์ความรู้ที่หลากหลายและการมีส่วนร่วมมือร่วมใจกันอย่างพร้อมเพียงจากประชาชนชาวอำเภอโชคชัย ภาครัฐ และภาคเอกชน ตลอดจนนโยบายรัฐที่ชัดเจน

4.2 การพัฒนาอุปทานแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือการพัฒนาสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งองค์ประกอบหลายอย่าง การพัฒนาสถานที่เป้าหมาย การพัฒนาเส้นทางเข้าถึง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกทั้งดึงดูดนักท่องเที่ยว การสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ด้านประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นและการพัฒนาสถานที่พักผ่อน ร้านอาหาร รวมทั้งร้านของที่ระลึก ทั้งหมดเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะสร้างความสะดวก ความพึงพอใจและความประทับใจของนักท่องเที่ยวช่วยประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องต่อไป

4.2.1 การพัฒนาสถานที่เป้าหมาย

แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน โดยสภาพภูมิศาสตร์จุดเด่นคือมีระยะทางไม่ไกลจากตัวจังหวัดนครราชสีมาเดินทางสะดวกและจุดเด่นคือเป็นศูนย์รวมเครื่องปั้นดินเผาที่ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา จัดตั้งเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโอท็อปต้นแบบโดยร่วมพัฒนาและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และเส้นทางท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน รวมทั้งเปิดให้บริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชมหมู่บ้านด่านเกวียนและบริเวณ โดยรอบอยู่ไม่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกหลายแห่ง เช่น สวนสัตว์นครราชสีมา พิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหิน เขื่อนลำพระเพลิง หมู่บ้านผ้าไหมปักธงชัย ปราสาทหินพนมวัน สวนมะนาว ปราสาทพะโค

ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงสามารถคงไว้ด้วยองค์ประกอบ 3 ด้านได้อย่างสมดุล กล่าวคือ ชุมชนต้องคงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามแบบดั้งเดิม สภาพแวดล้อมถูกพิทักษ์รักษาไว้เพื่อความสมดุล ชุมชนเทศบาลมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่นเรื่องสินค้าของฝากอุปกรณ์ตกแต่งบ้านที่มีความน่าสนใจของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นสถานที่สุดท้ายที่จะนิยมไปเลือกซื้อของฝาก ถ้าพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวการพัฒนาสถานที่เป้าหมาย

4.2.2 หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงมากในเรื่องการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่สวยงาม แปลกตา ยังคงลักษณะดั้งเดิมของกรรมวิธีการปั้นใช้ดินสัมฤทธิ์เมื่อเผาความร้อนจะมีสีดำเคลือบสีดิน โดยไม่ต้องเคลือบซ้ำอันเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะแบบด่านเกวียน ซึ่งในการเดินทางมาท่องเที่ยวชมหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนก็ใช้เวลาประมาณ 1 ชม. ด้วยระยะทางห่างจากตัวเมืองนครราชสีมาเพียง 15 กิโลเมตร

การพัฒนาหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตผลแห่งภูมิปัญญาควรมีการสร้างโอกาสให้เพิ่มช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน เป็นการกระจายรายได้ในชุมชน เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีบ้านเรือนตั้งอยู่อย่างหนาแน่นและคนในชุมชนก็ประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งบทบัญญัติในมาตรา 45 , 46 รับรองความมีตัวตนของชุมชนเอาไว้โดยแจ่มชัดแต่ ข้อสงสัยต่อความมีตัวตนในแง่กฎหมายและการบังคับตามสิทธิในบทบัญญัติดังกล่าวก็ยังไม่หมดสิ้นไป ดังจะเห็นได้จากข้อสังเกตของ วรพงษ์ วิศรุตพิชญ์ที่ว่าไว้ดังนี้

“กล่าวโดยเฉพาะสิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการปฏิบัติตามจารีตประเพณีวิถีชีวิตที่มีมาแต่เดิม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในท้องถิ่นนั้น ๆ มีปัญหาหน้าคิดอยู่มากว่า ในทางกฎหมายและจะบังคับให้เป็นไปตามนั้นเพียงใด ดังที่กล่าวมาแล้วว่า วิถีต่าง ๆ ต้องมีผู้ทรงและในวิชานิติศาสตร์ปัจจุบัน เฉพาะแต่บุคคลซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้เท่านั้นจึงจะเป็นผู้มีสิทธิได้ แต่ชุมชนท้องถิ่น หากไม่มีกฎหมายยกฐานะให้เป็นองค์การปกครองท้องถิ่นแล้ว ก็หาไม่มีสภาพบุคคลไม่ ถ้าจะให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิดังกล่าว มีต้องตรากฎหมายกำหนดให้ทุกชุมชนเป็นนิติบุคคลกันทั้งหมดหรือ ยิ่งกว่านั้น ยังมีความยากลำบากอยู่เป็นอันมากที่จะห้ขังทราบให้แน่ชัดลงไปได้ว่ากลุ่มคนที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศนั้นมีกลุ่มใด ในพื้นที่ใดบ้างที่พอจะถือได้ว่าเป็น “ชุมชน” ทั้งนี้เพราะ “ชุมชน” ย่อมไม่ใช่ สิ่งเดียวกันกับกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองต่าง ๆ ที่รัฐกำหนดขึ้น เช่น “ชุมชนด่านเกวียน” ไม่น่าจะหมายถึงบรรดาราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านด่านเกวียนทั้งหมด”

การเคหะแห่งชาติได้กำหนดนิยามของ “ชุมชนผู้มีรายได้น้อย” ว่าเป็นชุมชนที่มีลักษณะ ดังนี้คือ บ้านเรือนตั้งอยู่อย่างหนาแน่นในที่ที่ไม่ใช่ของตนเอง สภาพบ้านเรือนไม่มั่นคง ถนนหรือทางเดินแคบ ไม่มีทางระบายน้ำคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่ไม่เป็นทางการและคนที่อยู่อาศัยรู้สึกว่าเป็นชุมชนเดียวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

เมื่อปี พ.ศ. 2549 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจลักษณะทางประชากรและสังคมของชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง (ตามนิยามของการเคหะ) ซึ่งครอบคลุมชุมชนแออัดชุมชนเมือง และชุมชนชานเมืองมีจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 19 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดในปริมณฑล 5 จังหวัด ภาคกลาง 4 จังหวัด ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ภาคละ 3 จังหวัด

แม้จะได้อธิบายว่าเป็นชุมชนผู้มีรายได้น้อยเหมือนกันก็ตาม แต่ประชากรของชุมชนเหล่านี้ในแต่ละภาคก็ยังมีความแตกต่างของรายได้อย่างชัดเจนหากจัดลำดับของภาคตามสัดส่วนประชากรที่มีรายได้เฉลี่ย ต่ำกว่า 6,001 บาทต่อเดือน (หรือ 200 บาทต่อวันหรือต่ำกว่า) จะพบว่า ในกรุงเทพมหานคร มีผู้มีรายได้น้อยต่ำกว่า 6,001 บาทต่อเดือน ต่ำที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาคือปริมณฑล ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือตามลำดับ โดยสัดส่วนของชุมชนผู้มีรายได้น้อยในภาคเหนือที่รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 6,001 บาทต่อเดือนนั้น สูงถึงร้อยละ 84 หรือเกือบเป็น 2 เท่าของกรุงเทพมหานคร ผลการสำรวจครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ในระหว่างภาคที่แม้แต่ในชุมชนผู้มีรายได้น้อยก็ไม่ละเว้น

การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยเพื่อตอบสนองการดำเนินการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียนและด่านเกวียนพลาซ่าจำหน่ายสินค้าที่ครบวงจร โดยมีความจำเป็นต้องสำรวจวิจัย บริหารองค์ความรู้ การบริหารจัดการต้องพัฒนาอย่างยั่งยืนในแต่ละส่วนเกี่ยวพันกัน ส่วนการสำรวจวิจัยมีหน้าที่ผลิตข้อมูล ส่วนบริหารองค์ความรู้มีหน้าที่นำข้อมูลไปเผยแพร่ในรูปแบบออก ร้าน

ปัจจุบันมีการจัดพื้นที่อำนวยความสะดวกสบายท่ามกลางถิ่นอารยธรรมหมู่บ้าน ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นบ้านด่านเกวียนมีการจัดบรรยากาศและวิถีชีวิตชุมชนช่างปั้นริมฝั่งแม่น้ำ มูล ศูนย์รวมหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน สัมผัสเลือกชมสินค้าหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา รวมทั้งเรียนรู้การรังสรรค์งานศิลป์จากเม็คดินให้เป็นสุดยอดโอท็อปผสมผสานวิถีชีวิตภูมิปัญญา ชาวบ้านอันเลื่องชื่อก้าวสู่สุดยอดการพักผ่อนแบบวิถีไทยด้วยแบบโฮมสเตย์ นอกจากนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้วจะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจไปพร้อมกันเน้นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศ

4.2.3 การเข้าถึงพื้นที่

นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ของความเป็นเครื่องปั้นดินเผาเป็นสัญลักษณ์เดินทางสะดวกโดยทางรถยนต์ อยู่ห่างจากตัวเมืองเพียง 15 กิโลเมตรตามทางหลวงหมายเลข 24 (โคราช – โขกษัย - เชนอุคม) มีชื่อเสียงมาก ตลอดเส้นทางจากจังหวัดนครราชสีมาหรือจากอำเภอโขกษัยเป็นถนนลาดยางตลอดเส้นทางสภาพถนนสภาพดีมาก

การเข้าถึงพื้นที่ใช้รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง รถเหมาเป็นหมู่คณะจึงไม่มีปัญหาในการเดินทาง เรื่องอุปสรรคในการเดินทางจึงไม่มีแต่อย่างไรก็ตามถ้าทางจังหวัดจะจัดรถบริการโดยเฉพาะจากตัวเมืองนครราชสีมาเที่ยวด้านเกี่ยวจะเป็นการประชาสัมพันธ์ไปในตัว แต่ทั้งนี้ต้องมีการสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศว่ามีความต้องการมากน้อยเท่าไร

ส่วนถนนในหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด้านเกี่ยวต้องพัฒนาปรับปรุงให้อยู่ในสภาพดีจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวหรือจัดจักรยานเป็นพาหนะบริการเที่ยวชมหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบได้

4.2.4 สถานที่ท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจ

ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด้านเกี่ยว อำเภอโขกษัยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมาที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาแต่ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกที่จะพัฒนาให้เกิดศักยภาพเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวพอกกล่าวได้ดังนี้คือ

1. สวนมะนาวด้านเกี่ยว ตั้งอยู่เลขที่ 135 ม.3 ต.ด้านเกี่ยว บนเนื้อที่ประมาณ 30 ไร่ ลักษณะเป็นสวนมะนาวพันธุ์ที่มีลักษณะเฉพาะตัว คือมีความทนต่อความแห้งแล้งได้ดีผลใหญ่ มีน้ำมากทุกขนาดผล กลิ่นเปลือกไม่ฉุนจัด มีรสชาติกลมกล่อมได้ชื่อว่า “มะนาวด้านเกี่ยว” ตามแหล่งที่พบการเดินทางจากจังหวัดนครราชสีมา ใช้ทางหลวงหมายเลข 224 ระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร แยกขวาทางเข้าวัดป่าหิมพานต์ อีกประมาณ 1 กิโลเมตร

มะนาวด้านเกี่ยวมีผลดกมาก บางต้นมีมากถึง 5,000 ผล/ต้น ถ้าปล่อยให้ผลเติบโตต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่แย่งอาหารกันผลก็จะเจริญเติบโตขึ้นจนคล้ายส้มเกลี้ยง ส้มซ่า แต่มีความเปรี้ยวตามแบบของมะนาวทุกอย่างและน้ำก็มากเต็มผล

สวนมะนาวด้านเกี่ยวเปิดให้ชมทุกวัน นอกจากนั้นยังมีบริการที่น่าสนใจเช่น การจัดศึกษาชมงานสวนมะนาวด้านเกี่ยวบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำสวนมะนาวและบริการจัดส่งกิ่งพันธุ์ทางพัสดุไปรษณีย์ด้วย โดยติดต่อรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ นายณรงค์ รัตนจันทร์ สวนมะนาวด้านเกี่ยว 135 หมู่ 3 ต. ด้านเกี่ยว อ.โขกษัย จ.นครราชสีมา 30190 โทร.044 – 212696 หรือ 01 - 9767768

2. ปราสาทพะโค หรือปราสาทพะโค ตั้งอยู่ใน ต.กระโทก ห่างจากตัวอำเภอโขกชัย ประมาณ 4 กิโลเมตรจากตัวเมืองใช้เส้นทางหลวง 224 ผ่าน อ.โขกชัย ตรงไปเข้าเส้นทางสาย 2071 อยู่ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 3 – 4 รวมระยะทางห่างจากตัวเมืองนครราชสีมา ประมาณ 32 กิโลเมตร

ปราสาทพะโคเป็นศาสนสถานก่อสร้างด้วยหินทรายสีขาวประกอบด้วยกลุ่มโบราณสถาน 2 หลัง มีคูน้ำล้อมรอบเป็นรูปเกือกม้า ทางเข้าอยู่ทางด้านทิศตะวันออก ได้ค้นพบชิ้นส่วนหน้าบัน ประติมากรรมที่แสดงถึงอิทธิพลวัฒนธรรมเขมรแบบบาปวนในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ซึ่งมีผลต่อการสร้างศาสนสถานแห่งนี้ ชิ้นส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

3. ปราสาทหินพนมวัน ตั้งอยู่ที่บ้านมะค่า ต.บ้านโพธิ์ สร้างราวพุทธศตวรรษที่ 16 – 17 เข้าใจว่าเป็นเทวสถาน ต่อมาภายหลังดัดแปลงเป็นพุทธสถาน จากจารึกที่พบที่ปราสาทหินพนมวัน เรียกปราสาทแห่งนี้ว่า เทวศรม อาคารของโบราณสถาน que เห็นในปัจจุบันมีปราสาทจตุรมุขเป็นประธานหลักหันหลังสู่ทิศตะวันออกและมีมณฑลอยู่ด้านหน้าโดยมีถนน (ทางเดิน) เชื่อมต่อระหว่างอาคารทั้งสองทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทมีอาคารก่อด้วยหินทรายสีแดงเรียกว่า ปราสาทน้อย ตั้งอยู่ในประดิษฐานพระพุทธรูปหินขนาดใหญ่ บริเวณรอบปราสาทหินมีระเบียงคดสร้างด้วยหินทรายและศิลาแลงล้อมเป็นกำแพงอยู่ มีโคปุระ(ทางเข้า)ทั้ง 4 ทิศ

บริเวณรอบ ๆ นอกปราสาทมีร่องรอยของคูน้ำและสระน้ำ รวมทั้งเนินดินด้านทิศตะวันออกห่างจากโบราณสถานประมาณ 270 เมตร เรียกว่า เนินอรพิมพ์ บนเนินนี้ยังเป็ร่องรอยศิลาแลง ถูกนำมาจัดเรียงเป็นแนวอยู่บ้าง

การเดินทางจากตัวเมืองนครราชสีมาใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา - ขอนแก่น) ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร จะมีทางแยกขวามือมีป้ายบอกทางแล้วเลี้ยวขวาไปตามทางลาดยางอีก 5 กิโลเมตร

4. สวนสัตว์นครราชสีมา อยู่ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมา ประมาณ 19 กิโลเมตร บนถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 การเดินทาง จากตัวเมืองนครราชสีมาใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา - ปักธงชัย) ระยะทาง 18 กิโลเมตรแล้วแยกซ้ายมือเข้าถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 (ทางหลวงหมายเลข 2310) อีกประมาณ 1 กิโลเมตร สวนสัตว์นครราชสีมาเป็นสวนสัตว์แห่งที่ 5 ของประเทศลักษณะเป็นแบบซาฟารีกึ่งเปิดและปิดแบ่งเป็นโซนเอเชียและโซนแอฟริกาพื้นที่กว้างทั้งสิ้น 454 ไร่ 1 งาน 48 ตารางวา มีสัตว์ป่าที่น่าสนใจได้แก่ วัวป่าไบบัน, วอเตอร์บัค, อูฐ, จิงโจ้, วาฬ, ชีราฟ, แรดขาว, ม้าลาย, แมวขาว, แมวลายหินอ่อน, เสี่ยงผา, เสือดำ, เสือขาว, เสือดำ, ละมั่ง, เนื้อทราย, กระต๊อบเขาทราย, เก้ง, กวาง, ลิง, ชะนี, นกกลาสไชวารี, นกกระจอกเทศ และเสริมคุณค่าธรรมชาติของไทยด้วยนกกระเรียนพันธุ์ไทยหรือนกหายากอื่น ๆ ซึ่งมีให้ชมกว่า 300 ชนิด นอกจากนี้ยังมีวงเวียนน้ำพุพลาซ่า ร้านอาหารเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก เรือจักรยานนาวา

รถไฟเล็กนำเที่ยวรอบพื้นที่นับเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและมีคุณค่าแก่การศึกษาชีวิตสัตว์แห่งหนึ่งของภาคอีสาน

เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมทุกวัน ระหว่างเวลา 08.00 – 18.00 น. อัตราค่าเข้าชมเด็ก 10 บาท ผู้ใหญ่ 30 บาท รถยนต์ 30 บาท รถบัส 40 บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 044 - 357355

5. อุทยานไม้กลายเป็นหิน ตั้งอยู่บ้านเลขที่บ้านโกรกเดือนห้า หมู่ 7 ต.สุรนารี การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา - ปักธงชัย) ระยะทางประมาณ 19 กิโลเมตร แยกขวามือเข้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (ประตูที่ 2) อีกประมาณ 3 กิโลเมตรแยกเข้าถนนเลียบเมืองสายมิตรภาพ - หนองปลิง ประมาณ 2 กิโลเมตร แยกซ้ายทางเข้าวัดโกรกเดือนห้า ในบริเวณนี้มีการขุดพบเศษไม้ ท่อน ไม้กลายเป็นหินตั้งแต่ระดับผิวดินถึงระดับความลึกประมาณ 8 เมตร มีขนาดต่าง ๆ กันตั้งแต่ขนาดกวาดจนถึงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางมากกว่า 50 ซม.และยาวมากกว่า 10,000 ซัน ไม้กลายเป็นหินที่พบมีสีสันต่าง ๆ กัน ทั้งในก้อนเดียวกันจนถึงต่างก้อนกัน ด้านอายุเกือบทั้งหมดอยู่ในช่วงประมาณ 1 – 70 ล้านปี จังหวัดนครราชสีมามีโครงการจัดสร้างเป็นอุทยานไม้กลายเป็นหินและพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหินไว้เป็นมรดกโลก ในรูปแบบของอุทยานและพิพิธภัณฑ์แห่งแรกของทวีปเอเชีย

อำเภอโชคชัยยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวอีกมากมายที่จะพัฒนาและกระตุ้นให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวตึกักเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งหากมีการทำแผนบริหารจัดการที่ดี การค้า เศรษฐกิจจะสะพัดนำไปสู่การอยู่อาศัยที่ดี ภายใต้การค้าขายทรัพยากรที่ยั่งยืนดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมซึ่งจะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง

4.2.5 ประเพณีศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยมซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ ปัจจุบันมีความตื่นตัวของประเทศต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงให้การดึงดูดนักท่องเที่ยว ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความสวยงามมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่เกิดจากความรู้ ความชำนาญของภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ประชาชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมากระจายอยู่ในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ที่มีนักท่องเที่ยวสนใจเข้าไปท่องเที่ยวมีมากกว่า 207 แห่ง โดยเฉพาะงานหัตถกรรมพื้นบ้านเกี่ยวกับวิถีชีวิตก็จะมีเด่น ๆ คือ เครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียน ทอผ้าไหมปักธงชัย เป็นต้น

4.2.6 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

การพัฒนาหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน บ้านด่านเกวียนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวครบวงจรมีสินค้าที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อในราคาถูกและประหยัดเวลาควรให้มีการจัดกลุ่มประเภทสินค้าให้นักท่องเที่ยวจับจ่ายใช้สอยได้ครบถ้วนจะทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นที่สำคัญต้องการออกแบบแหล่งท่องเที่ยวให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาที่หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจะเป็นที่สุกทัยก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางกลับหลังจากไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อซื้อของที่ระลึกของฝาก การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี อดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันชุมชนคนปั้นดินแห่งแม่น้ำมูล ก้าวสู่ด่านเกวียนหมู่บ้านโอท็อปที่มีการบริการรูปแบบโฮมสเตย์มีการบริการบ้านพักให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนร้านอาหารก็มีบริการนักท่องเที่ยว อาหารสะอาด ปลอดภัยและราคาไม่แพง ที่สำคัญสินค้าเน้นความสำคัญด้านคุณภาพ ฝีมือประณีต พัฒนาสินค้าจากเดิมที่มีแต่โอ่ง กระจ่าง ไห ครก มาเป็นน้ำผุด สินค้าตกแต่งบ้าน

เทศบาลตำบลด่านเกวียนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาฝีมือการผลิตโดยการจัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้ผลิตเรียนรู้การผลิตที่ได้มาตรฐาน ขั้นตอนการออกแบบและขั้นตอนการผลิตเพื่อให้ชิ้นงานมีคุณภาพมีคุณค่ามีเอกลักษณ์โดดเด่น

4.3 การจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา มีความจำเป็นต้องดำเนินการอย่างพร้อมเพรียงกันแบบบูรณาการทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในชุมชน โดยทางเทศบาลตำบลด่านเกวียนเข้ามาดูแลเพื่อให้การดำเนินการเกิดประโยชน์ต่อองค์กร โดยพิจารณาเป็นส่วน ๆ ดังนี้

4.3.1 แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจรและมีการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมเสริมสำหรับนักท่องเที่ยว มีเอกสารแผ่นพับ แนะนำรายการสินค้าหรือทำในรูปแบบบัตรสมาชิก มีของชำร่วยแจกเป็นที่ระลึกทุกคนที่มาเที่ยวชมเป็นการดึงดูดลูกค้า

ก. สถานภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนตั้งอยู่ที่ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา อยู่ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมาไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 15 กิโลเมตร โดยมีทางหลวงหมายเลข 224 นครราชสีมา – โชคชัย ผ่านกลางหมู่บ้าน

การจัดตั้งหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบ

การดำเนินงานตามนโยบายโอท็อปที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าเพียงด้านเดียว แต่จากหลักการแนวคิดของโครงการโอท็อปเป็นการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นด้านภูมิปัญญาของท้องถิ่นจะให้ความสำคัญของการพัฒนาคนในชุมชนเป็น ศูนย์กลาง

กรมการพัฒนาชุมชนมีแนวทางในการพัฒนาและจัดตั้งหมู่บ้าน โอท็อปต้นแบบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตัวสินค้าควบคู่กับการบริการต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาให้เกิดการจัดตั้งชุมชนโอท็อปต้นแบบให้เป็นสถานที่ศึกษาและเพื่อขยายผลให้ชุมชนอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบ

เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการจัดตั้งหมู่บ้าน โอท็อปต้นแบบให้เป็นสถานที่ศึกษาและเพื่อขยายผลให้ชุมชนอื่น ๆ

เป้าหมายการจัดตั้งหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบ

หมู่บ้านที่มีศักยภาพและการบริหารจัดการที่เข้มแข็งและมีแหล่งผลิตภัณฑ์โอท็อปที่ผ่านการคัดสรรตามโครงการ Otop Product Champion

รูปแบบหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบ Knowledge – base Village Cluster

เป็นหมู่บ้านที่มีองค์กรชุมชนเป็นต้นแบบในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการนำองค์ความรู้ของชุมชนมาพัฒนาผลิตภัณฑ์โอท็อปให้สามารถเป็นหมู่บ้าน โอท็อปต้นแบบให้ชุมชนทั่วไปได้รับทราบและเรียนรู้นำไปขยายผลได้

องค์ประกอบ

1. ชุมชน
2. ผลิตภัณฑ์โอท็อป
3. การคมนาคม
4. สถานที่ โครงสร้าง สภาพภูมิทัศน์
5. การบริการ
6. ศิลปะการแสดง
7. การประชาสัมพันธ์

คุณลักษณะเงื่อนไขการคัดเลือกหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบ

1. เป็นหมู่บ้านที่ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. มีแหล่งผลิตภัณฑ์โอท็อปที่หลากหลายเช่น สินค้าโอท็อป 3 – 5 ดาว มีแหล่งท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม

3. มีเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตของชุมชนที่โดดเด่น
4. การให้บริการที่มีคุณภาพ
5. มีสถานที่โครงสร้างพื้นฐานและสภาพภูมิทัศน์ที่เหมาะสม
6. มีการบูรณาการจากภาครัฐ / เอกชน
7. ชุมชนมีความพร้อมที่จะสามารถพัฒนาได้

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่บ้านที่มีชุมชน มีความเข้มแข็ง มีผลิตภัณฑ์โอท็อปที่ผ่านการคัดสรรตามโครงการ Otop Product Champion มีบริการชุมชนที่มีศักยภาพ จำนวน 4 ภาค ๆ ละ 1 หมู่บ้านรวม 4 หมู่บ้าน

กรอบการพัฒนา 6 P หมู่บ้านโอท็อป

1. Place การพัฒนาสถานที่โครงสร้างพื้นฐานและการปรับปรุงภูมิทัศน์
2. Products การเพิ่มความหลากหลายและยกระดับมาตรฐานคุณภาพ
3. People การพัฒนาบุคลากร
4. Plannong and Management การบริหารจัดการใหม่
5. Presentation การนำเสนอ
6. Promotion การตลาดและการส่งเสริมการขาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. Place

- จังหวัด / อำเภอ / กิ่งอำเภอ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- กรมโยธาธิการและผังเมือง
- กรมชลประทาน
- กรมทางหลวงชนบท
- กรมศิลปากร
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ฯลฯ

2. Products

- กระทรวงอุตสาหกรรม

- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ทบวงมหาวิทยาลัย
- กระทรวงศึกษาธิการ / สถาบันอุดมศึกษา
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กระทรวงพาณิชย์
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว
- กรมการพัฒนาชุมชน ฯลฯ

3. People

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมการพัฒนาชุมชน
- สถาบันอุดมศึกษา
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว
- สมาคม / ผู้ประกอบการ ฯลฯ

4. Plannong and Management

- จังหวัด / อำเภอ / กิ่งอำเภอ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- กระทรวงพาณิชย์
- กระทรวงอุตสาหกรรม
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว
- กรมการพัฒนาชุมชน ฯลฯ

5. Presentation

- จังหวัด / อำเภอ / กิ่งอำเภอ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- กรมการพัฒนาชุมชน
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ผู้ประกอบการ / สมาคมต่าง ๆ

6. Promotion

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- กรมการประชาสัมพันธ์
- กรมการพัฒนาชุมชน

- สื่อมวลชนท้องถิ่น
- จังหวัด / อำเภอ / กิ่งอำเภอ
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ภาคเอกชน ฯลฯ

ข. การปรับโครงสร้างองค์กร

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน วิเคราะห์ได้ว่า หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ด้านการตลาด เร่งประชาสัมพันธ์

เทศบาลตำบลด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมาจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2551 - 2553) กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วง 3 ปี

วิสัยทัศน์ "ด่านเกวียนเมืองน่าอยู่ การคมนาคมสะดวก เศรษฐกิจสดใส ส่งเสริมการศึกษา พัฒนาท่องเที่ยว" 1 ในยุทธศาสตร์เน้นการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.3 แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2551 - 2553) เทศบาลตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ยุทธศาสตร์	ปี 2551		ปี 2552		ปี 2553		รวม 3 ปี	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)
ยุทธศาสตร์ การพัฒนา ด้านการ ท่องเที่ยว	6	5,425,000	5	4,725,000	4	3,725,000	15	13,875,000
รวม	6	5,425,000	5	4,725,000	4	3,725,000	15	13,875,000

นอกจากนี้ยังมีแผนปรับปรุงบำรุงรักษาถนน สะพาน ทางเท้า 37 โครงการ 7,024,606 บาท พัฒนาระบบจราจร 3 โครงการ 60,000 บาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการพัฒนาหมู่บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

- โครงการจัดงานมหกรรมโคมไฟประดับเครื่องปั้นดินเผา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนปี 2551 - 2553 งบประมาณการบริหารส่วนจังหวัดปีละ 2,000,000 บาท เพื่อให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศ

- โครงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวด่านเกวียนด้านสื่อต่าง ๆ ปี 2551 - 2553 งบท้องถิ่นปีละ 2,000,000 บาท จัดงานมหกรรมเครื่องปั้นดินเผาให้เป็นที่รู้จัก
- โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสวยงามเป็นระเบียบใช้งบท้องถิ่นอุดหนุน ปี 2551 - 2553 ปีละ 1,500,000 บาท
- โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์เกาะกลางถนนสาย 224 เขตเทศบาลตำบลด่านเกวียน ปี 2551 งบ 700,000 บาท เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว
- โครงการอบรมอาสาสมัครมัคคุเทศน์เพื่อให้สามารถให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว ปี 2551 - 2553 ปีละ 1 รุ่น รุ่นละ 25,000 บาท นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และความสะดวกประชาชนมีรายได้เสริมและเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- โครงการซื้อรถพ่วงบรรทุกลากจูงนักท่องเที่ยวหรือครุภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเป็นบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวประทับใจ งบปี 2551 - 2552 ปีละ 1,000,000 บาท

4.3.2 การจัดการแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวม

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เห็นควรตั้งคณะกรรมการความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนประกอบด้วย

- จังหวัดนครราชสีมา
- อำเภอโชคชัย
- เทศบาลตำบลด่านเกวียน
- หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน
- ด่านเกวียนพลาซ่า
- โรงเรียน
- สถานีตำรวจ
- ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนในอำเภอโชคชัย

ทั้งนี้เชิญผู้แทนจากสำนักงานการท่องเที่ยวนครราชสีมาเขต 1 รวมถึงสื่อมวลชน สถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุหลัก สถานีวิทยุชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์ร่วมเป็นกรรมการ กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประสานงานด้านงบประมาณ วางแผนการจัดการท่องเที่ยว เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ขอความร่วมมือจากชุมชน ร่วมมืออย่างเป็นเอกภาพมีทิศทางชัดเจนแบ่งเป็นภารกิจย่อยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กลุ่มบริหาร ทำหน้าที่ประสานระหว่างคณะกรรมการและองค์กรภายนอกประชาสัมพันธ์เชิญชวนภาคเอกชนร่วมธุรกิจ ประสานภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ

กลุ่มวิชาการ มีหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบ ประเมินและวิจัยแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าแหล่งท่องเที่ยว จัดพิมพ์เอกสารแผ่นพับ แนะนำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย เช่น

คณะกรรมการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการพัฒนาเครือข่ายองค์ความรู้ จังหวัดนครราชสีมา ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาวิทยาลัยในการจัดนิทรรศการประกวดผลิตภัณฑ์ชุมชน จำหน่ายสินค้าโอท็อป

ปัจจุบันเทศบาลตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา มีแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 28 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลตำบลด่านเกวียน ตามคำสั่งเทศบาลตำบลด่านเกวียนที่ 51 / 2549 ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการทำงานแผนพัฒนาสามปีไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวทางกลไกการติดตามประเมินผลอันเป็นประโยชน์ แนวร่วมประชาชนในท้องถิ่น

จำนวนบุคลากรของเทศบาลตำบลด่านเกวียนประกอบด้วยคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล 17 คน พนักงานเทศบาล 3 คน ลูกจ้างประจำ 16 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ 6 คน พนักงานจ้างทั่วไป 41 คนดังนี้

ตารางที่ 4.4 รายชื่อคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
1	นายชรินทร์ เปลี้นกระโทก	นายกเทศมนตรีตำบลด่านเกวียน	
2	นายโพธิ์ ก่ากระโทก	รองนายกเทศมนตรีตำบลด่านเกวียน	
3	นายสมนึก ศรีมะเร็ง	รองนายกเทศมนตรีตำบลด่านเกวียน	
4	นายสมวงศ์ ปลิงกระโทก	เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลด่านเกวียน	
5	นายสำรวข บ่อยกระโทก	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลด่านเกวียน	
6	นายสัมพันธ์ ปลิงกระโทก	ประธานสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	
7	นางฝน กงศักดิ์ตระกูล	รองประธานสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	
8	นายจารินทร์ ศรีมะเร็ง	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	
9	นายสมคิด บ่อยกระโทก	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	
10	นายถนอม เบี้ยกระโทก	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	
11	นายประกอบ เปล้ากระโทก	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	
12	นายหนู เบี้ยกระโทก	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	
13	นายสมส่วน ปลิงกระโทก	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	
14	นายมูล ปลิงกระโทก	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	
15	นายชูชีพ แปวกระโทก	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
16	นายกิตติ ฝึกระโทก	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	
17	นายประสงค์ ภูทอง	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน	

ตารางที่ 4.5 รายชื่อพนักงานเทศบาล

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
1	นายอโนชา พลทองมาก	ปลัดเทศบาล	
2	นายประสิทธิ์ นุ่มฉิมพลี	รองปลัดเทศบาล	
3	นางสาวอุไรรัตน์ อุดมพงษ์	หัวหน้าฝ่ายพัฒนารายได้	
4	นายสมพร ปรีดีกุล	หัวหน้าฝ่ายบริการงานสาธารณสุข	
5	นายไพศาล แจ่มสว่าง	หัวหน้าฝ่ายการโยธา	
6	นายสรายุทธ์ วามะเกษ	หัวหน้าฝ่ายแบบแผนและก่อสร้าง	
7	นางเกศรา ศรีมะเร็ง	หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ	
8	จ.ส.ต.วศิน กรกระโทก	หัวหน้าฝ่ายแผนงาน ฯ	
9	นางสาวมลิวลัย จันทร์ออบ	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานการคลัง 6	
10	นางกรรติน์ สุขสำราญ	พยาบาลวิชาชีพ 6	
11	นายณรงค์ ปลิวกระโทก	เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 5	
12	นางจันทร์เพ็ญ เจริญสันธิ์	เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี 5	
13	นายจรัส จรัสแสงไพบูลย์	นิติกร 5	
14	นายธีฉวีวัฒน์ ธีระออกนิษฐ์	เจ้าหน้าที่บริหารงานทะเบียน 5	
15	นายทวีศักดิ์ นิ่มกระโทก	วิศวกรโยธา 5	
16	พ.จ.ต.อิสรา เข้มกระโทก	นักวิชาการสุขาภิบาล 5	
17	นางอรุณี ทองใหม่	นักพัฒนาชุมชน 4	
18	นางสาวสุนันทา การค้า	นักวิชาการพัสดุ 4	
19	นางเพ็ญติกาณต์ เตือนแจ่มรัมย์	เจ้าพนักงานธุรการ 4	
20	นางภัทรภร โจทย์กิ่ง	นักพัฒนาชุมชน 4	
21	นางวีณา คำกระโทก	จนท.วิเคราะห์นโยบายและแผน 4	
22	นางกุลธิดา ชูหมื่นไวย	นักพัฒนาการท่องเที่ยว 4	
23	นางสมพร ปลิงกระโทก	นักวิชาการศึกษา 4	
24	นางรติรส วงษ์สามารถ	บุคลากร 3	
25	นางสาวกัลยา ฉิมนาค	นักวิชาการประชาสัมพันธ์ 3	
26	นางสาวมารีสา ลือเทพ	บุคลากร 3	

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
27	นางสาวรวบ คำมณี	เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ 3	
28	นางสาววิภารัตน์ ทองโพธิ์	เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ 2	
29	นางอุไรพร ทองเปลว	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี 2	
30	นางศุคนธ์ทิพย์ แซ่จิว	เจ้าพนักงานทะเบียน 2	
31	นายเทพรัตน์ วิไลแก้ว	ช่างโยธา 1	

ตารางที่ 4.6 รายชื่อลูกจ้างประจำ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
1	นางวาสนา เพราะพินิจ	นักการ	
2	นางสมสมร พรหมพันใจ	คนงาน	
3	นายปฐมรัตน์ เปรมปิติอนันต์	พนักงานขับรถยนต์	
4	นายกังวล ปรารภภัย	พนักงานขับรถขยะ	
5	นายชัยนาม ศรีชำนาญ	คนงาน	
6	นายประเสริฐ เบี้ยกระโทก	พนักงานขับรถยนต์	
7	นายปัญญา ปรีกกระโทก	ผู้ช่วยช่าง	
8	นายพิพัฒน์ ก่ำกระโทก	ผู้ช่วยช่าง	
9	นายมานิตย์ งามตรง	พนักงานดับเพลิง	
10	นายบุศรนา แก้วมณี	เจ้าหน้าที่ทะเบียนทรัพย์สิน	
11	นายสมโพธิ กิตติเวทยานุสรณ์	พนักงานขับรถยนต์	
12	นายสลัก ปรีอกระโทก	พนักงานขับรถดับเพลิง	
13	นางสาวรวบ ชำนาญกิจ	พนักงานขับรถขยะ	
14	นายสุนทร ขุนกระโทก	พนักงานขับรถบรรทุกน้ำ	
15	นายสุรียา ปุ่มกระโทก	ผู้ช่วยช่าง	
16	นายอุทัย ปีบกระโทก	พนักงานขับรถดับเพลิง	

ตารางที่ 4.7 รายชื่อพนักงานจ้างตามภารกิจ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
1	นางฐานิตา อารยะรังสี	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ	
2	นางวงษ์เดือน นุชดี	ครูผู้สอนเด็กอนุบาลและปฐมวัย	
3	นายเชาว์ ปีนกระโทก	พนักงานดับเพลิง	

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
4	นายทนงค์ บวชกระโทก	พนักงานวิทยุ	
5	นายวิชัย อยู่ทะเล	พนักงานดับเพลิง	
6	นายวินัย ปลิงกระโทก	พนักงานดับเพลิง	

ตารางที่ 4.8 รายชื่อพนักงานจ้างทั่วไป

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
1	นางสาวจิราพร ท่วมกระโทก	คนงาน	
2	นางสาวนฤมล เปลื้องกระโทก	คนงาน	
3	นางสิริรัตน์ คิชู้ครบุรี	คนงาน	
4	นายมาโนค ปลิงกระโทก	คนงาน	
5	นางอำนวยการ กิตติเวทยานุสรณ์	คนงาน	
6	นายกฤษณะ ปลิงกระโทก	คนงานประจำรถขยะ	
7	นายจักรพงษ์ เบี้ยกระโทก	คนงาน	
8	นายชัยรัตน์ เบี้ยกระโทก	พนักงานดับเพลิง	
9	นายทรงวุฒิ มลิวัลย์	พนักงานดับเพลิง	
10	นายบัญญัติ รังสูงเนิน	คนงาน	
11	นายบุญชู กั้มกระโทก	พนักงานดับเพลิง	
12	นายบุญชู เปี่ยมกระโทก	คนงาน	
13	นายประเสริฐ ศรีมะเรียง	คนงาน	
14	นายประเสริฐ เบี้ยกระโทก	คนงาน	
15	นายมะโนค ปลิวกระโทก	พนักงานดับเพลิง	
16	นายมาก ปรอยกระโทก	พนักงานดับเพลิง	
17	นายรวบ ปัดกระโทก	คนงานประจำรถขยะ	
18	นายวีระ หามทอง	คนงานประจำรถขยะ	
19	นายวีระ หุนพรมราช	คนสวน	
20	นายสงครามชัย แก่นกล้า	ลูกมือช่างแผนกที่ภามิ ๓	
21	นายสมศักดิ์ ป้ากระโทก	คนงานประจำรถขยะ	
22	นายสมศักดิ์ บ้วนกระโทก	คนงาน	
23	นายสมศักดิ์ บ้านกระโทก	คนงานประจำรถขยะ	
24	นายสาขชล บาดกระโทก	คนงานประจำรถขยะ	
25	นายสาขรุ่ง เบี้ยกระโทก	คนงาน	

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
26	นายสาขันธ์ บ่อยกระโทก	พนักงานดับเพลิง	
27	นายสุทัศน์ ป่อกระโทก	คนงานประจำรถขยะ	
28	นายสุระเด่น เป็งกระโทก	คนงานประจำรถขยะ	
29	นายสุวรรณ เปลื้องกระโทก	คนสวน	
30	นายอนุชิต เพราะพินิจ	พนักงานดับเพลิง	
31	นายบัญญัติ เปลี้นกระโทก	พนักงานดับเพลิง	
32	นางสาวนิตยา ปีบกระโทก	คนงาน	
33	นางสาวทิพวัลย์ ปลิงกระโทก	คนงาน	
34	นางสาวจิราพร มีโกคา	คนงาน	
35	นายสมเดช ขำทิพย์พาทิ	พนักงานดับเพลิง	
36	นางดวงหทัย เอี่ยมเข้ม	คนงาน	
37	นายทวี ปลิงกระโทก	คนงาน	
38	นายพนม บ่อยกระโทก	พนักงานดับเพลิง	
39	นางสาวอรอุษา ศรีมะเริง	คนงาน	
40	นางนิศากร เขตกระโทก	คนงาน	
41	นางสาวอัญชติ เปล้ากระโทก	คนงาน	

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาศักยภาพและความเหมาะสมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวรวมทั้งสภาพการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนได้ข้อสรุปโดยรวมดังนี้

5.1 ด้านการคมนาคม

ด้านการคมนาคมที่สะดวกสบาย การเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา สามารถเดินทางโดยทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้ 2 เส้นทาง คือ จากกรุงเทพฯ ฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ที่สระบุรีถึงจังหวัดนครราชสีมา ระยะทาง 259 กิโลเมตรแล้วเดินทางจากตัวจังหวัดนครราชสีมาไปตามทางหลวงหมายเลขแผ่นดินหมายเลข 224 ประมาณ 15 กิโลเมตรก็จะถึงหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

อีกเส้นทางหนึ่งเดินทางจากกรุงเทพฯ ฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 304 ผ่านมีนบุรี ฉะเชิงเทรา พนมสารคาม กบินทร์บุรี ปักธงชัยถึงนครราชสีมา ระยะทาง 273 กิโลเมตรแล้วต่อไปถึงหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนอีก 15 กิโลเมตร หรือสามารถเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางซึ่งมีรถโดยสารธรรมดาและปรับอากาศออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออกเชิงเหินือ ถนนกำแพงเพชร (หมอชิต 2) ไปนครราชสีมาทุกวัน รายละเอียดสอบถามโทร (02) 936 – 2852 – 66 บริษัทเอกชนที่เปิดบริการเดินรถคือ บริษัทราชสีมาทัวร์ โทร (02) 936 – 1615 และบริษัทแอร์โคราชพัฒนา โทร (044) 252 – 995 กรุงเทพฯ ฯ โทร (02) 936 – 2252 หรือ www.transport.co.th

สถานีขนส่งที่นครราชสีมา มีสองแห่งคือ สถานีขนส่งแห่งที่ 1 ถนนบูรินทร์ โทร (044) 256 – 006 – 9 ต่อ 175 ,176 (รถปรับอากาศ) 178 (รถธรรมดา) หรือ เดินทางโดยรถไฟ มีรถไฟออกจากสถานีรถไฟไปกรุงเทพฯ ฯ (หัวลำโพง) ไปนครราชสีมาทุกวัน รายละเอียดสอบถามที่หน่วยบริการเดินทางการรถไฟแห่งประเทศไทย โทร 1690 , (02) 204 – 334 , (02) 621 – 8701 ต่อ 4334 หรือ www.railway.co.th

5.2 ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการที่ดีและเข้มแข็ง มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ส่งผลให้ชุมชนด่านเกวียนประสบความสำเร็จมีแหล่งเรียนรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และวิชาการ เช่น มีปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็ง สมาชิกกลุ่ม ผู้ประกอบการ โดยมีการระดมความคิดในการพัฒนากลุ่มและมีภาครัฐช่วย

ผลักดันแผนงาน โครงการพัฒนาและสนับสนุนงบประมาณ อีกทั้งผู้ประกอบการร่วมเสนอแนวคิด การบริหารเชิงธุรกิจและคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอแนวความคิดความต้องการของชุมชน จนก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้าน โอทอปมีชื่อเสียงในระดับประเทศ ต่างประเทศและได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อขยายผลเป็นต้นแบบของการดำเนินการไปสู่หมู่บ้านอื่น ๆ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

5.3 ด้านเศรษฐกิจ

การสร้างงานสร้างอาชีพชุมชนมีรายได้ก่อให้เกิดเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี จากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านที่ร่วมโครงการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพผลิตเครื่องปั้นดินเผาเพื่อจำหน่าย โดยสามารถสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ถึง 20,000 - 30,000 บาทต่อเดือน ซึ่งนับว่าเป็นรายได้ที่มีจำนวนมากพอสมควรและสามารถเลี้ยงครอบครัวให้มีความสุขมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมได้และยังส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนไม่ต้องอพยพไปทำงานต่างจังหวัดหรือต่างประเทศที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมา

5.4 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากประวัติการทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนนั้น เมื่อมองย้อนกลับไปเมืองโคราช สมัยก่อนจะมีด่านอยู่รอบ ๆ เมือง เช่น ด่านขุนทด ด่านจอหอ ด่านทองหลางและด่านเกวียน การปั้นเครื่องปั้นดินเผาของชาวด่านเกวียนแต่ดั้งเดิมนั้นจะทำการปั้นดินเผาเพื่อใช้ในครัวเรือนเท่านั้น เมื่อกองเกวียนมาพักแรมก่อนเข้าเมืองโคราชหรือเดินทางต่อไปยังที่อื่น ชาวบ้านได้นำเครื่องปั้นดินเผา มาขายให้กับกองเกวียนเหล่านั้น เช่น ครก โอง โห เนื่องจากเครื่องปั้นดินเผามีความทนทานไม่แตกง่าย ต่อมาราว พ.ศ. 2503 คร.ว.หัตถุณู ณ ถลาง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับอาจารย์อีกหลายท่านในแผนกสถาปัตยกรรมได้เข้าไปช่วยออกแบบและแนะนำชาวบ้านในการผลิต เครื่องปั้นดินเผาให้มีมากขึ้น เช่น การทำที่นั่ง กระจ่างปูพื้น แจกันแบบต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้มีเทคนิคการทำที่หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น การอัดพิมพ์ การแกะสลักเป็นงานประดับผนัง การทำเครื่องประดับ เช่น สร้อยคอ ต่างหู เข็มกลัด และอื่น ๆ อีกมากมาย

จากการพัฒนาเทคนิคการปั้นซึ่งใช้เพียงมือและอุปกรณ์ปั้นเพียงไม่กี่ชิ้น ปัจจุบันได้นำเครื่องจักรกลเข้ามาช่วยมากขึ้น เช่น การใช้เครื่องจักรผสมและรีดดินออกมาเป็นแท่งยาว ทำให้เนื้อดินละเอียดเหนียวนำไปขึ้นรูปในการปั้นแบบต่าง ๆ ได้ง่ายสะดวกสบายและสามารถปั้นได้คราวละเป็นจำนวนมาก

การวิวัฒนาการด้านความคิดของมนุษย์และปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยตั้งแต่เพียงเพื่อใช้ในครัวเรือนแลกเปลี่ยนซื้อขายผู้สัญจรผ่านไปมากลายเป็นธุรกิจในครอบครัวขนาดย่อมและปัจจุบันกลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ สร้างเศรษฐกิจให้ชุมชนสร้างรายได้ให้กับจังหวัดและประเทศและส่งผล

ให้วิถีชีวิตในชุมชนเปลี่ยนแปลงจากชุมชนดั้งเดิมเป็นชุมชนเมืองมีรายได้ที่สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างมีความสุขทำให้มีจิตสำนึกหันมาให้ความร่วมมือในการพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมส่วนรวม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ผลกระทบหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบรอบในการพัฒนาให้หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศต่างประเศได้ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญเพื่อใช้การประกอบการตัดสินใจและกำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นจากการศึกษาใคร่ขอเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเพื่อปลูกจิตสำนึก รู้สึกหวงแหนสิ่งที่มีค่าในอดีตให้กับอนุชนรุ่นหลังเกิดความภาคภูมิใจ

2. อนุรักษ์การปั้นเครื่องปั้นดินเผาด้วยวิธีดั้งเดิมเพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ว่าจะสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์หรือจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือจัดที่พักแบบโฮมสเตย์สัมผัสวิถีชีวิตชุมชนพื้นถิ่น

3. แม้ว่ากระแสธารธรรมสมัยใหม่จะแพร่สู่ชุมชนทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากระบบพึ่งพา ค้าขายแลกเปลี่ยนในกลุ่มย่อยระดับหมู่บ้านจนปัจจุบันนี้เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ยุคไร้พรมแดนเป็นระบบทุนนิยม การผลิตสินค้าเป็นไปตามกลไกของตลาดเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนก็เช่นเดียวกันจำเป็นต้องการพัฒนาที่วิธีการปั้นโดยนำเครื่องจักรกลเข้ามาช่วย รูปแบบการปั้นเพียงใช้ในครัวเรือนกลายเป็นการปั้นเพื่อจำหน่ายทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ค่าแรงงาน ค่าดินที่นำมาปั้น ค่าเชื้อเพลิง ดังนั้นสิ่งที่จะเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ได้ก็คือ การศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบที่แปลกใหม่ เป็นที่ต้องการของตลาด ขณะเดียวกันก็ค้นหาพัฒนารูปแบบการปั้นสมัยใหม่มาใช้เพื่อให้ต้นทุนการผลิตลดลง

4. ควรมีการพัฒนาด้านการตลาดเพื่อให้การขายได้มากขึ้น เช่น การพัฒนารูปแบบการปั้นให้หลากหลาย ทั้งเครื่องใช้ในครัวเรือนและของที่ระลึก ของฝาก เครื่องประดับตกแต่ง ต้องให้แบบใหม่หลากหลาย ศึกษาตลาดและกลุ่มลูกค้ารวมทั้งการบรรจุหีบห่อให้สวยงามเป็นที่สะดุดตาถูกค้ำและเพิ่มวิธีการจัดส่งสินค้าขนาดใหญ่ เช่น ไห โอ่ง อ่าง เครื่องประดับบ้านให้กับลูกค้าต่างจังหวัดต่างประเทศด้วยความปลอดภัยก็จะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้มากขึ้น

5. การประชาสัมพันธ์ให้ต่อเนื่องเพื่อให้เป็นการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศเดินทางมาเที่ยวยิ่งขึ้น เช่น การจัดกิจกรรม จัดงานประจำปีเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน โดยจังหวัดร่วมกับ ททท. (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) จัดไว้ในแผนงานประจำปีของจังหวัด จัดอบรมอาสาสมัครเยาวชนในท้องถิ่น มีคฤหาสน์น้อยเพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยววิถีชุมชนเชื่อมโยง

ครบวงจรของจังหวัด จัดรถไฟขนาดเล็กนำชมรอบหมู่บ้าน รวมทั้งพัฒนาสนับสนุนให้เป็นหมู่บ้าน
โอท็อปต้นแบบอย่างยั่งยืนต่อเนื่องเป็นที่ศึกษาดูงานฝึกอบรมของประเทศและเห็นควรให้หน่วยงาน
ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำณเวิยน์มีการจดและรวบรวมสถิติด้านต่าง ๆ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว
รายได้เฉลี่ยประชากร การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน ทั้งนี้เพื่อเก็บไว้เป็นข้อมูลในการวางแผน
ต่อไป

บรรณานุกรม

กรมการพัฒนาชุมชน.(2548)โครงการหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบ.(ออนไลน์).แหล่งที่มา :

<http://www.cdd.go.th> (5 ธันวาคม 2548).

เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายทั่วไป ปีงบประมาณ 2551 เทศบาลตำบลด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.
นครราชสีมา

บัณฑิต ตั้งประเสริฐและคณะ.การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของหมู่บ้านตาม
โครงการ โคราชพัฒนา.นครราชสีมา : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2535.

แผนพัฒนาสามปี(พ.ศ.2551 - 2553) เทศบาลตำบลด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา , ปี2551
ชติกา อังกูรและคณะ.การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น.
กรุงเทพ , 2549.

สำนักงานเทศบาลตำบลด่านเกวียน.เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลตำบลด่านเกวียน,2547.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา.เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้าน โอท็อปต้นแบบ
ชุมชนด่านเกวียน ต.ด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา,2547.

สำนักงานด่านเกวียนพลาซ่า.เอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์ด่านเกวียนพลาซ่า,2548.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล	นายชาญศักดิ์ เจริญรักษ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา
ชื่อหน่วยงาน	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 กรมประชาสัมพันธ์
โทรศัพท์	044 – 465400 – 1 , 044 – 465118
โทรสาร	044 – 465399
ที่อยู่ปัจจุบัน	41 / 1 ถนนมิตรภาพ ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
โทรศัพท์	081 – 3806590
วุฒิการศึกษา (สถานศึกษา)	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษาเน้นสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประสบการณ์และผลงาน	ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดมหาสารคาม ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์
เครื่องราชอิสริยาภรณ์	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก